

391

ს. ს. ტყეშელაშვილი

საქართველოს საზოგადოება
1949

12/1051.

1791

აზნაუტოი ასონაბ უიუუუუუი კიიღგგა

2

1917-2158

ა. ს. პუშკოვი

АВТОСТАВКА
ГМ Д. И. ПУШКОВ
Б...

სუბუბ
ავტოტეოტუტუტუტა
1949

აბუაზხარა

აშშგჰა სგმშქუა მკასნე ნაყ იცოიტი,
მინუთკგდე სგუ კანძაჭოე იხაანე იაცლოიტი,
ნასგფ ზმამ სბზიბარატი ჯა ციგაა ზბოიტი,
აჭხაგახარაგდე სარა შიართა სნათოიტი.

ახა ეგდსჰომ სარა, სგუნქდებეე გაძომ;
ლადგრძ ლასგშოუეიტი; ალადგრძ სგეეაგოუბ;
გურვალა თირა ზმოუ უბრი სა სგუ
ლაბეფეშო ხუართას, გურშოშთაგას იამოუბ.

ო, ფსთაზარა ფხეძ! უფრე, უხაამ უარა,
ლაშცარა უალაძ, ბაშთა ლაფშოწახარა;
სა სზენ აკრალოუბ სგუაყრატი ბზიბარა,
სგფსაიტი, ახა სშფგბზიბავკუ სფსაიტი არა!

1816.

ანეკდოტა

აქარუატი აჭა
ითიუპ ინხაწია,
აშიახ ეილაშოგ,
ეილგფხოიტ ავგ.
უი ეილგუ აკგ
ეგგყამ სგუანგ;
ახა იზვხულა უი
სა იზუიუა ავგ?

ახად აფშაზგ აუმა
იზგუიუა სარა?
ეიბაშრა ხდგლა
ჰაიუაციაჰ ჰარა.
ავურლახუ იარა
სარგურდომ სარა.
ლახეიწგზ ვგეირა
იაციციოტ ადგდრა.

აჟივან ქუნხაცია,
ჰებ იმაწუცია,
ჰებ ღნგჰი ივხუ
იჟიჟიგ აშიაჰიაცია!
კამენა წარგ
ლჭაგუბზგლ ციგმაროუპ.
იპოკრენა ლძგ
უი ბაშა ძგ ძვოუპ.

იჟიჟიგ გურლმარაზ,
ჭარა ბზიაბარაზ, —
იციოტ აჭარა,
სარა სხუჭქუა...
აქარუატი აჭა
ითიუპ ინხაწია,
სარა ისგუარუხანგ,
იზუიუეიტ ავანგ.

ახაჟუიტირა

აოლა

უსფგრწ, უჩოფხმაკ, უმაინ ააიგუა
ციტერა ფსგჩორა აჰიგნტქარრა!
უაბაც უაბა, ჰიგნტქარ შაზჩოუა
ხაქუითრა ფაგა აჩჩა-ხუმარრა?
უაი სხგშით ნასხგზ, იჭოწია აბღაქუა,
იცყმა-შიყმა იქუწა ლირა ხაარა —
ხაქუით შიასჰიარც სთახგუბ, ფსაბარა
თგნჩხარ იამსყაშოტ აგრაქუა. —

ზეიფშოგყამ იშთა სგრბა სნარფშონგ,
უი ვალლა გუამჩ დუ ზჩოჰარაზკგზ,
ახაძ გარაზ ნგუაყრაზ ამშო აჩონგ
აგუშთგზრა აშია სირქუა ზზგუკგზ.
ფშოატიგ რაზყ იაშთან იზააძუა
დუნეი ციგმალა იზტიგზტიუა შიძგა!
შიჩოგრხაწა შიგელ შიართ შიჩიეიფშოტინგ აწერცია,
შიეილაგაგე, ალაყუქუა ატიქუა!

ახა იშოფა მშთან, ჯაშატიგუბ,
სახაფშოლაკა ყამჩუბ, ჰიაგუუუბ;
ხაგმძღლა-ფსრა ზაკუანს იაფგუბ,
ქგდწას ლაღგრძ არა ეიქუუუბ;
უახანეილაკა იაშოაკ ზლამ ამჩ თიუბ,
ლაშცარეი ამცი რჩიეილაღგრშიიტ.

აგენი ტირა ციგმა ამჩ ზეგა შთნახგიტ,
ხაძი-ფშოეი ნასგფი რგმვა რყუოუბ.

ხაქუითრაგა ზაკუან მგჩგაგ
ლულუალა რგჟავა ნეიდგრხალა,
ჰიგნტქარ იყნგ ზაწიგკ ნას ბზანწგაგ
ჟილარ რგუაყრა უახა ინეიშთამ ფშალა.
ზეგა რზგნ საფარ ლულუა ახუ შოგიუა,
ჟილარ ხგლა რგმჩ რგლშოა აზგმხო,
რგმოუბ იაშოაჭო რხგმთა ცქმა იანეიქუშიო,
ეილგზ მუა ურთ რასა ახაწიგრააუეიტ,

იაშუეიტ ნას ხგხანტი რხგ წარძა,
ციგმარა იშონაქუშიალაკა ზნგკ ალა;
რნაპგ ახაახუამ ურთ ზგნძა.
მა ფსგციგმა კრალა, მა რშიარალა.
შიართ აჰცია! შიართ შიჰიგნტქარ თგფ ხოიოუბ.
ფსაბარამ უი, ზაკუან იშინათოიიტ.
ჟილარ რაწკაგს შიდუნგ ხგხა შია შიხალოიტ,
ახა იანაგა ზაკუან ეიჰაუბ.

მა ჟილარ, მა ჰიგნტქარ მშიაუა,
ზაკუანლა რგმჩ დგრხარ ახალშოთ,
გურგოუბ, გურგოუბ მილათ რზგ უა,
გუჩიანრგდა აცია ნრგქუჰა იბო.
შოაჰათრაზ სუფხაოიტ უგურა გა,
ო, ახაძ ვაშა კგრ იარგუაშოაზ,
ბიფარა რზგჰიან ზგუ ცქმა იაშოაზ
ზჰიგნტქარ ხგზშგზ ჭგროფნ ბეგ რგა.

აფსრა დაზკვლსტ ლიუდოვიკ
იხგლწგზ რჭოგმთრა აბზაურალა,

აგაგზქუმს იხგ ლაყუიტ ზენტოგკ
იხთიას აშგრთაჭო შაარწიგრაღა.
ზაკუან ჭონათუამ, ჟილარ ტიოუბ რგბეგ მგო...
იკშოიტი ეიკუაღა, ამცურაშა...
აბარ არა პორჭირა ციგდაშა,
იფანგუ გაღლა რცია ხნავოიტ.

აციგდაშა! ზხაღა ხ-ზგმბაუა
უარგდგ, უტიართაგდგ სა იფწგჭკვზგოიტ.
უხშოეი უარეი შიგფსრა რჯაუა,
სეიგურდგო ჩიფშლა ნაყ საფგზგლოიტ,
ამჭიგრ ეიფშო შიიფხდგდ ზნუ უჭგ,
• ჟილარგ ზეგდგ აფხდოიტ უი ციგრშიაგა,
უარა ციგდახუ დუნეი რფხაშაგა,
ანცია უიგუბღანგუბ დგდგლ აჭგ.

ლახეიქუ იცო ნეგა აძგ,
წზგბჟონტიი აიაწი ანგჭჭაღო,
იჩეიუ უსკ იაზკმ ახგ,
აშშგჭია ფხგზ აბეიტ იახდგციაღო,
შია ყაზა დხუცუა დიზგფშოუეიტ
ირშიაგახა აფთა ზგბჟარან იცო,
ითთიამ ტირან ქაშთან ხდგგლო
თგნხაღა იქუხაზ ხან ძგრკუეიტ —

აკლიაბჟ რშიაგა გოიტ უბრა,
ირშიაგო უი, ათამცქუა ირნგვზგ
იბოიტ კალიგუღა იფსრა.
აწგხუტიანტი იამთა იააზ იზდგრნგ,
იბოიტ აიაწიქუა რჭგ ლენტაჭგ უა,
ციგდახუცრეი ვგჟირეი რგუ შოჭამ შონახნგ,

იცოიტ აშცია აშშგჭია რჩფხდაკნგ,
რლაკთაქუა არციგდა რხგ-რგუ შიაუა.

იბეგ ირგომ ყარულ, დგმცგუბ,
ათგფ იაზგშთგუბ აცჭა ფშაღა,
წზგბჟონ ლაშცარაზ გუაში არტგუბ,
ციგდარა ზგძბაზ ნაბგ ნაფხაღა...
ო, ახდგმძღ! შიართ ჰამშოქუა ხამშოთგხუ ჟიბეიტ!
გგშოგგ რეიფშო იქულთეიტ ანიჩარქუა!..
ხაძი ფშოეიღა რგკშობჟ გოიტ აიხაჟიქუა...
აციგდაძა ფეიფშო ზმაზ დთახეიტ.

ეილგშოკაა შთა ო, შიართ ჰიგნტქარა:
ხდგრხურეი, ნას ჰამთა შიოღა შიშოგყამ,
ანცია, მა ბახთა თგლაშცარა,
აკ ცხგრაა იაშთან იშოშიგმამ.
იახა ზეგდგ რაფხაა შიხგ ლარყუნგ,
ზაკუან ზგურა გოუ შია შიგწალ ფშაღა,
ჰიგნტქარ თგფ ნას იაზტიომ ხაჩაზნგ
ჟილარგ რხაქუითრა, რთგნჩრა ხოიღა.

1817.

ჩაადამეზ იახე

ამც ბზიბარა, აგულრა ხაძე-ფშა
 დუკ აამთა ჰარა ჰნანამგეძეიტ:
 იიასტ აჭკუნრა აგუჰარაკრა
 ფხეძე ეიფშო, შგუ ნაყუაქ ეიფშო ინაჰახეიტ
 ახა მაქა იშოუეიტ აგუაფხარა:
 ამჩ რგუაყ ჰშაწაგლოუ ჰარა,
 თგნჩრადა გულა-ფსგლა ჰხაზგ,
 ჰახოიოუბ ჰაფსადგდელ ანჰაფხმო აჩნაზგ,
 ნას ჰგულთუა ჰაზგფშოუბ ჰარა
 ახაქუითრა ამინუთ აბარა,
 არფგს ღზგზგუაყთუა უი ლარა
 ლბარა ამინუთ ღშაზგუაყთუა ეიფშო იარა,
 ახაქუითრაზ ჰარა ჰაშოუანაწა,
 ახაძ-აფშოა ირზგუაყთუანაწ ჰაგუქუა,
 სგუა, ჰა ჰაფსადგდელ იაზაჰკგბ,
 ზეიდმაყამ ჰგუითოუ ნჰარაჰკგბ,
 იაჰზააბ უი, სვგზა იხაწა,
 აიაწი ნასგფ ბზია ნაგძა,
 აცია იალწგბ ურგსტიგლა ზგნძა,
 ნას უი მჩგ მყუწაქ აფჩხაჰგ
 ინანგლაბ ჰა ჰახაძქუა უბრი აჰგ.

1818.

ა ძ ე თ ა

აკუაქა თაცი, იფშოძოუ, იხააუ სუქუნგჰოიოიტ უარა,
 აგუეიზჰარეი, აჯეი, ათგნჩრეი რთგფ ლაშარა.
 ცცაქრგლა რვაშოშია სგმშოქუა ხაგმვასუა არა,
 ნასგფლა რჩალაქ ხაარა ფშოძარა.
 უარა სუტიუბ: ისფსახტ ჰიგნთქარ შოთა გრა ციგმა ზმოუ
 აჩარა სირქუა, ნას მგშოგარა, აეივათყმარა;
 აღიგ ფშოძა თგნჩქუა შითგ კაკაჰლა ზცია-ზეგ ხვოუ
 ხაქუითრანგჰია ხუცრა-სგრზააიტ გუაზჰარა.

უარა სუტიუბ: სრგზხაუეიტ სახაფშოუა
 უბაჰჩა ლაშცა, უი აშოთ, აფშოა ხაა,

არა, მბატიჰგვგხაან, იშთაგგლოუ უთიართა თბაა,
 სხაზაჰია ძგზა ხუჰქუა კუკუნდრაჰ ზბეგ გაუა;
 სახაფშოლაქა ასახა სირქუა ზბოიტ სა სგლა ხგზკოუა:
 არა აკარშირა ძია ვბა გქუფხოიტ იცგრცგრუა,
 აფსგძკგ იფრა ზნგ-ზგნლა იციგრწლოიტ უა,
 უბრი უახაგნაფშოუა, ხუფშოძეი მხგიაწი ფშოა რხგზუ-
 ხუალა,

ხარატი ღგდელ ხგზნგ, ფაცხ რაციალა,
 ფშოაჰია ციააქ გქუნგ, არახუ-აშოახუ თგნჩ იჰიოუა,
 ძლაგარა მწიგეივა ზმოუ, ჩარციაართა ლვახაბბალა,
 სახაფშოლაქა თგნჩ ნხაროუბ, ზაარა ზბუა,
 არა სა სგყოუბ დაჰ ჰიაგუე რახატი სხგ საქუითნგ
 აიაშოაჰგ, ანასგფ აღფშოააშა, აღხშა სწო,

სხგ-სგუ ზეგდ თინგ, ზაკუან საზგრაზტი აჟია ჰიო,
წარაღა გუფვგკ რბეგ გუნქმ სლგმპა ნაყ იაციგრძნგ,
სხგ ალარხუ, აჰიარა ფხაშა ათაჟ ჰიაუა
გაძაჟ მა ციგდაძაჟ ზფსგ მტიაუა.

ინგმაალუა იდურა შგცრა ზმოუ იმჩნგ.
აშოგქუს რფეიფშო დგრცია! შიართ სა სშიაზწარც სგუ
იაჰიეიტ

შია შიგზაწი დურაზ ირხაა სირნგ
შიეიქუგურღაბუ იაცვგდგ იგოიტ;
უი ფხგზ ააშა ლახეიქურა გრძნგ,
აუს სა სგუაჰიო სყანაწოიტ.
შია შივრატი რჭოიარაგდგ რჩოგნეიწგზნგ,
შიგუახგ წაულაჭო რგზჰაქუოიტ.

ახა აბრაჟა ხუცრა ციგდაჟ სხგ-სგუ არხაწომ;
ამხგ იაწი აშხა ხდგშითუა რგუთა
ზეგდგნჯარა აუატიგვსა რვგზა თგნჩ დდგრტიაშოამ,
აგუფჩოგგ ხდგმძღვი, ნას მდგრრეი ხგგლოიტ ილაჟთა.
ლალგრძ ნამგშო იმჰიამუ რგუაყრა,
აფსრა რაზყგს იახროუზ აუაა
აბრა ზაკუანდა, დგზზალა იბნაჟგუ ჰრატირა
იამპწანაჟტ შაყმარა მიგლა ფხძგ ჯაბაა
ხატირა, უჰია უბასგდგ დგდგლ ქუაარგზგ იაამთა,
იჩორეიჯ კუათან ციგმღ კნგ გუაყრა ზეგდგ რჰაუა,
ატირა მლაშ გუჟიაჟიო იქუ ინეიუეიტ ეიხაუა

აბრა აჰ ხგმხუც იციალუასთა.

არა აულუ ხმანთა დამრაჟიახდ ზეგდ აგოიტ;
ნაზყრაჟ, მა გულრაჟ რგმამქუა რგგ რჭოგ იაზგმჰიო,
არაჟა აძლაბ ჰოარაქუა შითუეიტ,

მაჰაგდაჟ იიჰიალაჟდ უსჟ ურთ ზახგმფო,
ზგქურა იახგსუა იშოლარ აბ, რგფსგ ზლოუ რფაცია

იზქუგულღუა რგზშოარ ჰოარაქუა ჯაბაა ბაცია,
იახააძაზ რფაცხა ნგჟნგ იქუწუეიტ ხოეიზგრჰარა

ირგცგრწარც ატი გუაყცია, ჰხდგრფარ მაწუცია...
ო, სგბუგ იზალშოო იყაზარ აგუ რეიბარჰარა!
იზოოუზეი მშოან სგუ ამცა მიგლა ეიბაჟოუა
იზსმოუზი ყაზა ჰოციაჟია ფშოძა უაჟ დზგრშიაუა?
იანბაზბარიშ სარა ო, სვგზცია, ჟილარ მგუაყოუა,
ჰიგნტქარ იგუაფხარალა ატირა მლაშ, ყამლაუა,
წარაღა ირლაშა ხაქუითლა რგფსადგდგლ შოგწუა
იზციგრწარუშ მშოჟგ ზნგ შიადშ ლაშოარა ეილბზააუა?

1819.

ირგცპასშონ სარა ურთ აშითქუა,
პარილა ააფგნრა იარჯაზ;
სა სზგნ იგუახოლუპ აქმეია სირქუა,
შხა ნაარაქო ძვგხაა თენჩ იშოქუაზ,
სა სგუავ აფსთა ფშოძა ზგრლამაუა
ჩოგვრათაგალან გურღა ამშო,
აფჰიგზბა ჭოა ლსახმა ეიუქდა ეიფშო
იხუხუა-ფშოძახა, ეილფხა, ეილჭჯაუა.

1820.

სგზშოგვდოლუშია სახუაფშოუეიტ შალე ეიქუაძა,
ლახეიქურა სგუ აქეიტ, სარგუაყუეიტ ციგაძა.
სგუ-ზგხრა ანგმარიაზ სა სანარყუშოგზ,
ბგრზენ თეფჰაკ ბზია ღგზბონ ღშოეიბაკგზ.
აფჰიგზბა-ხაზგნა სლგრგუბზგლჰუან სარა,
ახა ეგამგრწგკუა იაიიტ ამშო ციგა აბრა.
ჩონაკ სრგფხან, იგურღო ეიზეიტ სასციაქუაქ;
აურიაკ ისციგმღგზ ღნასტ აში იარაზნაკ.
„ავგეიუა უხუმარუეიტ, უვგზცია სასგუპ,
აფჰიგზბა ბგრზენ-ფჰა ულგფსახგრც დაჭოგუპ“.
უი ისთეიტ ახ-ფარა, ნას იგსმგეტ შიირა,
სგზქუგულჰუაზ ატი — იაშოა სიფხეიტ აბრა.
ჰა ჰდიგლწიტ: ნას სგვგ სჩოგ საქუტია სნეიხეიტ;
არგცჰაშაბჰ სგლგვგ ჯარგგ ისმგრგოეიტ.
აქეირგდ ჰია აშოხგმცაჭო ბგრზენ-ფჰა ღგზბეიტ,
იაილალაშცან სგლაქუა, ნას სჭოაჰახეიტ...
აშშგჰია სნგვნალჰეიტ აუადა საძინგ...
აფჰიგზბა სზგფსახგზ დლგგუჰუან ერმანგკ.
ლაშოარაკ ანგზბახ: უს სყამაბჰ გოეიტ,
აციგაძა ღზაყუმწკუა, იზ ნაიხფეიტ.
აკერგგდ ახუამც ხგზმამ სკუაჰაუან,
ნას ჭოგმთკუა, სა სციგშოძა აფჰიგზბა სგლზგფშოუან,
ისგულაშოეიტ შარვაშო, იაჰიაზგდ უბრა...
ღთახეიტ აბგრზენ-ფჰა, იფსიტ აგუბლგრა.
იახგსხეიტ იფსხაზ ლხგ აშალ ეიქუაძა,

შა ზგხმგზ უი აჯგრტი ნასგრბეიტ ეიქუაძა.
ამშო გურღა ნაჰგლწგნ, სულფგ ანჰხაფა
ურთ რცია რჟგ სტიგ იეითეიტ ღუნაი აცექურფა.
უბრი აახგს ბლა ხააკ სარა საგდაგუძუამ,
უბრი აახგს წზგ ლაშაგა სა იზბაუამ.

სგზშგვკდახა სახუაფშოუეიტ აშალ ეიქუაწია
ლახეიქუწალა ითიუბ სა სგუ ცაგაძა.

1820.

ა ჟ ა მ ა

ლემნოსსტიი ანცია უიუიიტ უარა
ფსრა ზქუმ ნემეზილა უიკგზარც,
აყამა, უაზკუპ ასამართალ აშაურა,
ხეგმძღვი გუალგი აწგზუტიანძა რგქუნაგა რზუჰიარც.

უა ზევს იძგ ახეიქუტიო, აზაკუან აზახარსგსუა,
შიირეი გუალგი რუგს უნაპგ ზაკუპ,
ატრონაჰჰ ქაძქურა იციგრწუა,
რგმათია უაწან უწიახუპ!

ჯაჰანგმ აშიახუა ეიფშო, ამაციგს ილაკაუა ეიფშო
ალა იბლა უზგჰქალოიტ უქოგ ცეიცეიუა იბტნგ,
იარგდგ, ღქგჟ-ქგჟუა, იბოიტ იფეიფშო
იხარაწიყა აგუთანგ.

ღშგმგულოძო უიმგსგრ ყალომ დახაღალაკგდგ,
ადგდგლაჰჰ, აუახუამაჰჰ იარა უბას აძაყნგ,
იფსგ ძანგ უი დახაღიალაკგდგ
იიართაჰჰ, ითააცია რგგუთანგ.

უა კესარ იწაყა იციქურფოიტ რუბიკონ,
მგჩ-ღუ ზმაზ კაჰაიტ რიმ, აზაკუაჩოტ აზაკუან,
ახა ბრუტ ღგვლტ ახაქუითრა აზგუაყა,
აყამა, აშა კაუთიეიტ, იფსუაზგდგ ააიგუა იბონ
პომპეი იმარმალტაშ-ბაყა ფაგაძა.

აილაგებტრა იალიააუა ირბაშტ ომაშია,
აშა იმყუწატატა იხახულან,
უა ზხგ ხგრხგზ აფსგბავ გუაღლა,
დგშოვავწგზ აპალახ ამიშიან!

აფსრა-აძრა იამო ნციახუს, აიდ ინგმძბეი,
უა ირბო იყაიწაშთაზ აკურბან,
ზგხდტი აძბავგდგ უახდ ინეითიუან,
უარეი ევნემილა იფჰავზბეი.

ახაქუითრა იარგუაყგზ, რაზყგლა უი იაზშთაზ,
ოზანდ, უაამთა აციეიტ უახდგრშუაზ,
ახა ეიცამკოუა, უარა ითახაზ
აქიავ ნუგჟტ, უხუდა ანხგრხოუაზ.

უი ნხჟეიტ გერმანიაჟო ნაძაძა გაგანგ
ციგდარა ზხგლწუა ამჩ იაქუმაქარუა,
უა ანგშიგნტრაჟო ბზანწგ ეიცამკოუა
იკატქოიტ აყამა კგრა ზნგმ.

1821.

აბაანდბჰ

სთატიოუბ სარა აყარსა; ილაშცოუბ, იციააკოუბ,
ხაქუითრალა იდგრჩოზ აშაუარდგნ სზგფშოუბ,
ალახდ ეიქუბ სა სვგზა, ამწიგჟივა აყდოიტ,
ოშარწიგროუ ახუაშთა იაცკლასუა იავოიტ.

იაცკლასნგ იკანათსოიტ აფენჯგრ იაზგფშოუა,
სა სეიფშო აკ აძბაზშია ახუცრა ეილაშოუა;
ისგფხდოიტ უი ლაკთალა, იკდგუუეიტ, ჰფგთნგ
იაჰიარც ათახგუბ: „ჰცაბ ჰფგრნგ.

ჰარა ზხგ იაქუითუ ფსაატიუბ, იამთოუბ აფსაბარახდ,
ნაყ, აფთაქუა რგნხგწ აშხა შოკუაკუახდ,
ნაყ, ამშოგნ აკალთქუა ახდგააწოლუ ხარა,
ნაყ, — ჰნეი-ააიუა ჰახდგქუ აფშოა... ნას სარა“.

1822.

აშია ოლეგ ხუმუზ დუ ინჰიააუ

ოლეგ ხუმუკ დუ დღიქულუეიტ იახა დეიბაკე,
იშა იურც ხერვადა ხაზარა ახიბაუა;
ურთ რემშიარა, რქულარაზ რქეთა რემხე,
ახცარეი ნას ამცეი ირითეიტ იცცგშიტიუა
იცნყუაცია იც ცარეგრადტი კუალძ რშინგ
იფსგ ზლოუ იჩოგ დაქუტიანგ თაუად დცოიტი დლასქ

ბნეიქუარაძაკ დაალწგნ დიფვლტ იარა
ზგუ შთგხგუ ამაცაფშოვგ დაიუოიტი.
უი ათაჰმადა პერუნ იააი დიმიან ჯარა,
ფხა იყალო უუსქუა დრგხციაეიოიტი,
ამაცაფშორეი, აჰიარეი ზშიგშოგქუსა ღზგრგაზ,
ზეგდგ ზდგრუა თაჰმადა იახა ოლეგ დნეიტ ღვშხხიან.

„ისაჰიში, ანცია ბზია იიბო, რფსგ ეიფშო იზხუაფშოუა.
სგზგნაშოა, ისფეიფშოუ კრგყოუმა?
სგზცეგმღგუ აგულაცია გურღმარც ააიგუა
ანგშიგნთრაჰო ნგში ნაბ სგქუფსოუმა?
იუდგრუა აკვ სციუმძან, უსციგმშიან ზგნძა
სგფსგ ზლოუ სჩოგ უსთაჰ ათაკსგდგ იგუქა!“

„ზეგდ ზდგრუა ფშოვ დგუქუა ურთ ხაწა იციშიომ,
თაუადკ იახდტი აჰამთა ურთ აშთამ,
იიაშოოუ ზხგ იაქუითუ რგბგზშია ხუაშძამ,
ზგხა აჟიგან გუაფხარაგდგ იაციხდაქამ.

ლაშცარაკ ითაწიანოუპ აშოგქუსქუა უიპ-კგ.
ახა უხგ-უპოგ სა იანგზბოიტი უწგხუტიგ.

იახა ნას იუგუალარშია საეია უარა:
არ რეიუა იზგ ხდგდ გუთგაგოუპ.
იაიირალა ნაყ უხდქ უფშოა ნავხეიტ ხარა;
ცარგრად გუაში ინშუგდ უხგხაგოუპ;
ამშოგშგდგ ადგდგლგდგ უნგრშიოუპ ზგნძა;
უზგუმ ურაზყგ დაწაშგცუეიტ მიტიძა.

აფშოა ციგდა ანასუა, ნას ამშო ანხუაშგუ
ყუარა ფშოძარა იქუსუა ამშოგნ იაწია ეიჟაგა
ხუმჰალგი ხჰოეი ყამა გგზმალ იწარგუ
აიაიკ იშოგქუს იართომ ფგრხაგა...
კუალძ ღულუა ზმოუ უარა ახურა უაციშიომ;
ახგხაგა იუმოუ უავ ილა იაზბომ.

უჩოგ შიომ უადავრაკაზ უსსგდგ ზგნძა
ახა აჰ დგუ იგუთგხა ეია დგრნგ,
ზნგ თგნჩ იაწაგვლოუპ ალა ციგდა იხჰა,
ზნგ ივნგ უი დიგქულოიტი ეიუჟნგ...
ხათაკაზ ხურაკაზ აკ ახაუამ აბრა:
ახა... უი უჩოგ ფშოძა იუნათაშოტ აფსრა“.

დააიხუაჩიეიტ ოლეგ დუ უა; ნას ინ-იჰოგ
უს ილაგდ ააიხახუაშოტ ხუცრალა.
დეიქუფსგ ინაჰგ იკუადგრ მახ ნარკგ
იჩოგ უი დჩოგჟიწიტი გურვალა;
იგგზა დზგქუგუღუაზ შთა იმბო ააიგუა
ნაჰგლა ირგუბზგლოუეიტ ახუდა შგშუა.

„აბზიარაზ სა სკვზა, სა სიაშა გურაგა
იან იყოუბ ჰაიდგრწრაზ აამთაგდგ:
უფსშა ნას შთა, უაჰა სშაპგ ლას ნუიხგა
უმკელ ვგჩა იქუსქშომ ზგნძაგდგ.
უმშო ბზიახტ, უგუ თგნჩგზ, სუგულარშიალა სარგდგ.
შიართ არფარცია — სკვზცია, ისფგრჟიგა სჩოგ!

აუარჰალ ფშოძა ნახგჟივა, აჩოქურში ნაქუშოგრში უა;
ჭჰანკელა შიცა შიგქუსნგ სდიგ თბაალა,
იშირგცქია ინგყუჟიგა რგც ბზია ჭჰაწაუა,
ძგხა ხდშიაშია აშიგრჟი ნაპ ხაალა!“
იარაზნაჟ არფარაცია ირგჟეიტ ნაყ აჩოგ,
თაუად იზგ იარგჟეიტ ღზგქუტიაშოაზ ჩოაკგ.

იცნგყუაჟ დრგცგურდოიტი ოლეგ დუ დწარძა,
ენყდოიტი რგბჟე გოიტი აწიცა ჟკაჰია,
ხაძგ ზმოუ რგდგდელ იქუტოიუბ ურთ ზგხა იჰარაჰა.
ხაძგ დულა ურთ იჩიო ახაჰაჰია...
ირგულაშიოიტი აშშოქუა ირავსგზ ხარა,
ნას რეიბაშრა თგფქუა იახეიცგქუფოზ დარა.

„იბოუგჟეი სჩოგ — ჰია ოლეგ დწაიტი ახეიფშო:—
ისაშიჰია იახდგყოუ უი სჩოგ — ფშოძა?
იზგდოუმა? ავრა ლასუმაშ უანძეიფშო?
უაჟიგ იჩოგრჟაჟუაშოოუშტ კგრძა?“
ეიცჰაჰნგ ეიცგრჰიოიტი: ახუფშოძაჰ უბრა
უი ნთალჟეიტ იზთგმწუა ნაყ აცია-აფსრა.

ოლეგ ხშოგვ დუ უაწიყა ინიკუაჩოტი იზგ,
დაგახუცტი: „ზაკუზეი მშიან იზბაზ?
აფშოგვ, უმცჰიაკუბ, იუზდგრჟამ აკგდგ!
იბაშოოუბ, ხფარაჟიოუბ უა იუჰიაზ!

სჩოგ საქუტია სდიგქუზაარგნ სგშონგყუაჟ უაჟიგდგ.“
იჩოგბაჟ იბარც ითახგუბ უი უეზგდგ.

ოლეგ ხშოგვ დუ გუაში ნარტ აბარ ნაყ დნასკდოიტი,
აჟიგტი სასციეი, იგორი უი იცუბ,
უატი დნეპრ ფშოჰიანტი ზგხა ახუფშოძარაჰ ირბოიტი:
აჩოგბაჟ ხახხალა უა იქუბ;
ასაბა ნარგქუფსოიტი, ურთ აძიძიოიტი აქუა,
ჰასკდგნ ურთ ირზგჰიჰიო ართგნჩუამ აფშოა.

აჩოგბაჟ აშაპქუა დნარგლრაფალტი თაუად
იაგიჰიეიტი: „უცი სკვზა ზაწიგლა,
აჟიგტიიტი უა უფშიმა უი ნაყ უარა დუავსტი:
ასაბშოახუ დაზაიგუჟეიტი ციგდარგლა.
სა სნგშიგნთრაჰ შაცგდგ უარა უზახგომ;
შა ფხალაგა სგფსგბაჟ აფსგ უზთაწომ!

აბარ, ჰა, აჩოხუწაჟ იახდგყაზ სგფსრა!
ზივგშო კგრ სარშიეიტი ფსრა მცურალა!“
ილამრაჟიხა ახშოგბაჟ იკაჟგზ უბრა
მათგ-ჰიაზაჟ ნთგწიტი ბჟერგალა.
კასგჟი ეიქუაწიჟ ეიფშო ინაკუშეიტი იშაპგ
იარაზნაჟ თაუად ინაიზგლწიტი ჰიჰიაბჟე.

ოლეგ დუ ისაბშოახუ ლახეიქუწა აყნგ
ახშაჰგრ შოუა აშიან ხაჩჩგლო იგგლოუბ:
ზგხა იგორი ოლეგში უა იქუტოიუბ ახუ
ყუარაშოჰაჰ აცნგყუაჟცია ირგჟეიროუბ.
უაჟიი-უაჟიი ირგულაშიოიტი რგმშოქუა იცაზ
ნას რეიბაშრა თგფქუა აშა ხაჰადგრშოუაზ.

1822.

ა ვ ზ ხ

ტიგმ ღგაგლაჭო სგგლა თენჩ იგუასთეიტ
აჟიგტი ინნაყგზ აქაბზ ზეიფშოროუ;
აწგს ხუკგ ხაქუითრა ასთოიტ
ანგჰიოუ, ააფგნ ანლაშოოუ,
სყაღოეიტ აფსშარაზ სა სმანშიალა,
ღგზგუალზგარი ანცია კრგზლოუ;
აბას იშოოუ ავ სა სხალა
ხაქუითრა ასთარტი ამჩ ანსოუ.

1823.

აბზაზარა აჩუშუარღზნ

იგუფწიაგოუ, ზგნგდგ იგურჭოგდგოუ,
აჩოგუარდგნ შთხგსაა იქუყა იცოიტ,
აჩოგუყუცავგ ეილყა, აამთა შოლაქუა ნაყ იაპზგო.
აჩოგუარდგნ დაქუმწიკუა ჰშოიგაც ჰიმი დცოიტ.
აჩოგუარდგნ ჰაქუტიოიტ შგეგმთანდა,
ჰგ აგუხააა ჰკძამ ზგნდა,
ააშარა-მგშოგარა ჰალაჩო ჰანგყოუ აწგხუტიანდა,
ჰთაჰთუეიტ: უცალა!..
ახა იკაფსოიტ შგბჟონლა ჰამჩ-ლშოარა,
ჰაიწანარშიშოიოიტ უი; ჰრგციშოიოიტ ციგდალა
ახუკუაცოქუა, ატგშა-ჰყუდარა;
ჰთაჰთუეიტ: აბზამგყუაჟი თგნჩ ჰგალა!
აჩოგუარდგნ შოცაც იცოიტ ააფსაძაანდა;
ხულებჩიხაშია ზნგ უი ეიჰა ჰგუ ყანაწოიტ,
ჰაშოციაარსგსუა ჰცოიტ უს, შთალარაანდა —
აამთაგდგ აჩოქუა შთხგსაა იკანაცოიტ.

1823.

ამშოვნ ახმ

უმშო ბზიხეიტ ხაქუით ზმოუ ლშოარა!
იახაზაწიკ ულაკთა სთაფშოუეიტ.
უარა იურშიუეიტ უციქურფ იაწიარა
იფაგმოუ უფშოძარა ეილაშოუეიტ.
ავგზა ზლახა ეიქუ, იგურგქუა,
აბზიარაზ ზპიარც ზნაპე ზყაო იეიფშო,
უა უშთგბე, ლახეიქუ უშთგბე ჭავჭთუა
აწგხუტიან სლგმპა ითასიტ ახჭეიფშო,
სა სგუ ზგშოთოუგდგ აბრიოუპ იმცაბზხა!
ლასსგ-ლასსგ უხგქუ აყნგ.
აშშგპია სნგყუნ სა სლაშცარახა
სთახგ სარგუაყუა საათსანგ.
სგფსგ ეიფშო იზბონ უხგ რაათსარა,
ავურგურ შთგბე დუ იგოზ,
ხულბგჩხატი ათგჩრაზ ფსაატი ანფხლოზ
სგუაფხარატი თახგ ნაგძარა!
აფსგძკცია რგშოხუა აშშგპია იცუა,
უა ულა იქუუ აფსაბარა
ციქურფა სსა რბეარა იხეყმოიტ იმშოუა,
ახა უარა უხუმარტ შიტი-ლშოარა,
ურთ აშოხუ ხუაჩოუეიტ რციაარა უმბუა,
ნაძაძა საქუმშიეიტ ანგურა,
სგუ ზგრჭოვლდგზ აყუარა,
ირეილდუ გურღმარგლა უქუნგპიარა,
სპოეტრა ბნალარა უახა ადიგქუწარა
უხუ ფშოძა შოგყოუ აქუწარა.

უფშოგნ, უსგფხლონ... სა სშთან სფახნგ,
ეგდგზლამგზ აზ აჩხუნაუიონ სგუ;
მბატობარა დულა სგრგაჩამგნგ
სარა სგნხეიტ უყუარაჭოგ.
სზეგძოზი? იარბან გუთგხაკ ზმამზგდგ
სარა იშთგსხშოა იახა მკას?
შთა დიგკაჭო იქუუ მათახუკგდგ
სა სგუ იშთნახუეიტ ჯაშახუწას.
ცაყმარაკგდგ რეიფშოუპ ხდგრპიაგა თგფქუა.
უა სგფხგძ რაციან, უა ფხგძ იზბონ,
აგუალარშოარა გურღმარუ დუქუა:
უა დგციეიტ, დკმათეიტ ნაპოლეონ.
უი უაყა გუაყრა რბეარა დგბეაძტ.
ინიშთაქ ფშოატლაკუ ზბეგ წარ გაზ
ჩოა გენიი დუკგდგ პართ დგნპალწიტ,
ჩოაძიგდგ პა პანშოგვქუა ზგმი იატიხაზ.
ხაქუითლა დწიგუა დციეიტ გურგალა
იშით ხგლფა ნგუ დუნეი აზგ,
უბგლგდ, უშთგბე რგა მგშოციგძალა!
ო, უი დშოაპიონ ამშოგნ უზგ,
უარა უსახა სახმას იმან
ყაზშალაგდგ დუეიფშოგნგ დშოან იარა,
უა უეიფშო მიტი ილშოონ, უა უმი მჩგს ილარ,
უა უეიფშო დგფნაკოუამგზტ აკ ჯარა,
დუნეი თაციეიტ... იაბგკუუ სგმკაგდ
ოკეან, საბოუგო შთა სარა?
აუაა რრაზყგ ეიფშოგვტ უახანეილაგდ,
პალალრა ახდყოუ უბრაგდ
იხთიოუპ მა რგუაყრა, მა რშრა.
აბზიარაზ, ამშოგნ! ისგუზაშოტ
უგურღმარეი უფშოქარეი რჭოგ

აკრძა, კვრძა სგრზდგრვლაშოტ,
ზულბგჩხატი უსაათქუეი უეისრეი რბეკ
აკარშირა ჭოგმთქუეი, აბნა დუქუეი
ზეგა რახა უზგოიტ, უა ულა სთიუპ.
უა უხრაქუეი, უძგვე ბჟარაქუეი,
უშიშგრაგა, უეისრაგა სგლაფშო რხგუპ.

1824.

* * *
ხულფაზტიი ზეჭირ
იალუჟუჟუეიტ ეჭირ,
იალუჟუეიტ,
იშოჟუეიტ
გვალაღკვივირ*)

ამა კაჭკა ყივან იკვლუპ,
ფშაალა... სიშ... გიტარა ბეგ...
ისპანიტიი აფჰიგზბა დღიგლწნგ ღგლოუპ,
აბარწაჭოგ აბრა უაჟიგ.

ხულფაზტიი ზეჭირ
იალუჟუჟუეიტ ეჭირ,
იალუჟუეიტ,
იშოჟუეიტ
გვალაღკვივირ.

სა სგმაალგქა იბგკუშოო ბშალ ბხგხნგ
ბააცოგრწ აბრახა ბგმშო ლაშხანგ!
ათუჯტი მარდუან ბშაპგ ნკვლხნგ,
უბრი ბშაპგ აბრახა იარფშონგ.

ხულფაზტიი ზეჭირ
იალუჟუჟუეიტ ეჭირ,
იალუჟუეიტ,
იშოჟუეიტ
გვალაღკვივირ.

1824.

*) ისპანიტიი აბ.

ავაკსატი აშია

იხეიხსგლდში აგურდმაბე მგო,
 იგალაიტი აჩარაშია ფკგმკუა,
 შინაგძახაიტი ჰაძლაბცია სირქუა
 შიართ აჰისა ბზიახუქუაგდ გუკალა ჰაზბო,
 აწიცახე ავგუიბა ლაშიგშთლა,
 იშიგრთილა იშთაქუნაგო,
 აწა აკოევ ზგრგო,
 ნაპეიმდახა ამაციანქუა თაშიგრშილა,
 აწიცაქუა ჰვახაპ ნას აღრუჰია, შიეინგვ,
 შინაგძახაიტი ამუზაქუა, იარა უბასგდგ ანშოგვ!
 უარა, ამრა ლაშთარა, უფხალა,
 აშიათშ ლაშთა ანციგრწლო შგელა
 აბლა შთთააუა ეიფშთ აბრი აციაშგ,
 ამცტი ყუშორაგდ უბასოუპ, იშოჭგციო იკუეიცეუა,
 ანშოგვ-ლუ აქთაფხდა მრაწას იფხაუა,
 ნაგძარა აქუზაიტი ამრა, იხგწაიტი აშიშგ!

1825

ოქტიაზრ 19 აზ

ანწა აილაჰიაგა ატტა ჰია იკანაფსოიტი,
 აწა იარცგრცგრუეიტი იკანძოუ აღიქუა.
 აწრა ხმაჰიხმაჩო იააჰალაფშოუეიტი, ახა ანუქუა:
 ეკუალლა იახგგლოუ ინხუწაწია იცოიტი.
 უშიგ, ირფხა აუაჯაყ ითაციუ სკჰავრა!
 უარა ავგ, სვგზა ბზია თაგალან იანგხდოთუ,
 ამცა ქდგუქმად თაწა სგუაჭგ, ისხარშოთ სგურგა.
 ისხგიბაჰიან იცარტი სგუთგხაქუა იხმანთოუ.

სარა სგლახე ეიქუპ: სგქულაცია სგცყამ აბრა,
 სგუ სხაზგრშოთრა აკრაამთა იზდგზეილარა ღზბომ.
 აკგრ შოგქუსა ზზეილდსშარა ვგზაბე გომ
 სფსეიფშთ იბანგ ზნაპგ სრგლულუარა.
 სგმაცარა აქირა საჭოუპ; იბაშოოუპ სლაფშოწაშიარა. —
 სკგზცია აჯჯაჰია იაიიუაშია სზგრბო.
 აძი იშთგბე გომ, უავ ღაიიუამ, სგუეილაშიარა,
 აზგფშორა იაყუწტი სგუეიიო სზგრბო.

სგმაცარა აწიცა სკოუპ, ნევა აფშოაჰიაჭგ,
 სგმშოირა იაფგლოიტი სვგზცია ეიზანგ...
 ახა შირაციაკუმა ეიზან, იტიამდა შიგუთანგ?
 შიხგფხდაძარა იაგდა, იყამდა უი შიჩარაჭგ?
 იზგლსახდა ჰაიქულარა, იციგრემწდა ჰაილაზაარაჭგ?
 რგუა ღარბან ზეგდ შიათხდა ნგრციგმკა ზგუაფხაზ?
 ზგბეგ ზმგრგოდა უა აიშცია რგფხდაძარაჭგ?
 იმწეიცკუა ინხადა? ღარბან იბუახაზ?

უა ღმნეიტ უი პაშაპიაჲ ახერპიგ ფშოძა,
გიტარალა უგუ თგზშააუაზ, ზგბლა ამცა ხგზ:
იტალია ხაზგნაჲ წლაჲ ამწან უი ღრაჰათა
იზქუა თგფ ყაიწეიტ, ჯგზაჲ დგზთახგზ
კგრაჲ ანიმწეიტ უი აურგს იჰათგუნ,
იბგზშიალა აუიაქუაჲ უაჰა იზგმპიაზ,
ნაძაძა სალამ იმოუძო იმჰა თაციგნ,
ავადატიი ახშოარა, ატიგმ დგდგლ იაზგნხაზ.

უტიოუმა ნას უარა უგზგცია რგუთანგ,
ატიგმ ჟივან ამწან ბზიაბარალა იბგლძოზ?
მა აწაა ზგმწუა ამშგნქუა ურხაუმა ამზა ზგჰჰკო?
მა ალადატიი ამჰახუასთა უანგუმა უცცაჲგ?
ამჰა ბზია იაქუშააშა!.. ალიციეი აგუარფ ნგჲნგ,
უჩჩა-ჩჩო აშოხუა უთალტ უბას იზლახგნწაზ.
უი აახგს ამშგნ იხგზუხუალა იგოუჲ უმჰა ანგანგ,
აციქურფაქუეი აურთი ზგფსგ რგჰჰპიარაზ!

უზგრგუათეიუაზ ულახგნწა იაწაწან იუწიახოიტ
ჰაშგქუს ჰაზგნაქუა რაფხატიი აყაზშა.
ზგზ იაქუითგზ ალიციეიჰჰ ჰაჩჩა-ხუმარბე, ესგმშოა
უგუხააგან აციქურფაქუა იშგრზგფშგზ ილგზჰოიტ.
უსყან უარა უნაჰგ ყაო ამშგნ ნერცი უგგლან,
ახა ესნაგდ უგუ ჰაშოთაზ ჰთაძან,
იუჰიონ ლასსგ-ლასს: იაჰფეიფშოუ ჰაგოიტ იაჰფგლან,
უს ჰალახა იანგზაარგნ, უს იაჰლახგნწან.

აქულაციი, იხაზგნოუჲ ჰართ ჰაიდგგლა!
უი ჰათს ეიფშო ეილართიოუ ელშააშა ზმაძამგზ,
ჩაყ თალწნგ დგგლტ, აკგდგ ზგქუძამგზ
იციგმზა კათეიტ, იარღაეიჰა დგქუეიტ ხათალა

ჰარა ჰლახგნწა ჰკდჲჲო ჰამოუჲ, ჰახგჰგქუნაჲლჲგდგ,
ჰანასგფ ჰახანანაგალაჲგდგ ზეგა აკოუჲ,
ჰშოგყაც ჰანხოიტ: ჰარა ჰზგჰიან იტიგმუჲ ადუნეიგდგ,
ჰარა ჰჯგნჯ, უი აჰიგნთქარ იქგთა აუჲ.

სახანეილაჲგდგ ამაციგს სგშთაწო სრგმოუჲ,
იყასწაზეი ციგაძარას სარა აკათ ზხათაზ!
ავგზცია ჰგგქუა ზგრჰარცნგ ზათბაზ
სლმაწიგ-ლმაწიუა სშგზგშთაზ სქდგფაზა სგგლოუჲ...
ურთ სგფსგ რგმაზდეიტ იშგზბახაზ ეიფშო,
სგგუთგზაქუა სხადგრშოთრგზ ჯგსშეიტ აზნაზგ.
სგზგრააძალაზ რაკუზშია რგურა ზგჲეიტ, ახა სანრგ-
ხუაფშო,

იხაშააშაძა ჩჩგფსყუთხან იგგლტ, იტიგმზეიტ სასზგ.

იახა, იკჰახოუ, აკუაჲგ ირხაშოთხოუ,
აურთი ახათეი იახგზრხარგალაზ ასაკარა,
ილგზჰგზგძა იყაზწაზ სფსაქუარა,
შოართ ახგგა შოოუჲ, სარა სფსგ იაფშიმოუ,
ისტააზ აბრა. აჰოეტ, ივზგ იგუჰაროუ,
ო, პუშჩინ, ზეგა რაფხაა უშაჰგ კნაურგგლტ.
უარა სგუ ჟრჰგზტ, ისზააუგჲეიტ ჰხუჰგმშოქუა ირეი-
უოუ,

უარა ჰლიციეი ანხგრტგზ ამშო ხგნურჰიიტ.

უარა გორჩაჲგ, მშოაჩონგ აახგს ანასგფ ზმოუ,
ახგდ უმაზ! დოუჰალა იშოოუ
უჰალალრა უციგმძიტ, იზბაც უოუჲ.
უშოგყაც უაანხოეიტ ავგზციარზ, ზგუ რაზძოუ,
ჰაიმჰალამგზტ უარგდგ-სარგდგ, იახაძაშოა ზგუახუტია,
აფსთაზარა აადგრუა ჰანალაგა, ჰაიფგრწიტ ხუჰწას,

აქა ამგახუასთაჲთ ჭიჭიარას იამაზშია ეითა,
ჰარა უა ჰაინიეიტ, ჰაიდვლტ გშციაწას.

სარა ას ეიფშო იყაზ აფეიფშო ანსგხდძა,
ზეგა რზგჰია სტიგმზეიტ, სკნგდაზშია სეიბანგ
აურთ სგციხალტ, სხგ სკკუაჩოტ სლმაზკნგ.
უარა სშოუზგფშოგზ უცოგრწიტ უშფგზბაც ურაზძა,
აჩარჩრა ზქუაშუ, ციალაშაიარალა ითიძოუ,
ო, დელდვიგ, სგუბაცაფხა, იარჭოგნტ უბუგ
ახუცრა სთარშინგ სგზმაზ; აკრაამთა სგუ ზგახდოუ,
სგლაზხ-სგჯგმშ სძატიიტ უბლა ათაფშორაზგ.

სხუაჲგ აახგს აშია ამჩ ჰაცრალან ჰბგლუან,
აკაამეთრა შოაჰგლაფშოგზ ზაა ელჰარგეიტ.
ჰხუაჲგ აახგს ამუზაქუა ვბა ჰა ჰახა იფგრუეიტ,
იხააკუაყუარაძა იყან ურთ, ჰგუ აზდგრჰაუან.
ახა უსყან ანაპეინყდარა სარა ბზია იზბახან,
უარა გუდულა ამუზაზ, აუაჯრაზგ უშიაჰიეიტ,
სარა სბავხატირა სფსთაზარეიფშო ზგდა ისგშოხდან,
უარა უდუძძარა უფსგ იაწაწან იუხხჩეიტ.

ამუზა აშაწურაჲთ ზაგა-ძაგარა ათახძამ;
აბზიარა ყაუწარ იუციგძუამ, კგრძა იათსოუბ,
ახა ჰაჭკუნრა იჰაბენაგო მცუროუბ,
აგულრაქუა ჰდგრბზაზარც იაჭოძამ...
ჰზგ აადგრგრ ჰახუთოუბ, ახა აამთა ცეიტ, ჰგუ ზაააუა
ჰაშთახყა ჰათშოუეიტ, უა შთა-მთა ააბომ.
იჰია ვილდგელდმ; უბას ამი იშოჰახდგზ ჰგუ ზმააბუა,
მუზალთეი ნასგფლთეი ანხშოაქ ეიფშო ისაშოუ?

იაზხოიტ, იაზხოიტ! ჰათსგ ეიხულაზგრზაზ აგურკა,
ათგნჩრა იამარამ; აყდალა-ფაღარა ჰაყუწჰ;

სგუ შეისუა, იფხდაკოუ აფსთაზარა ჰაფგრწჰ!
უარა სუზგფშოუბ ზააირა იახგფაზ სკგზა, უცოგრწ აბრა,
უაფიბუ გულგმწიახქუა რგლა სგუ ურყუანდაპ,
სგულხააქუა სხანარშოთგრტო უი ამცა არკტიუპ;
კოკაზტიი ამშო ზაზგნაქუა რწგხულა ჰნეილაციაჲიაპ,
პრგლაციაჲიაპ: შოილლერ, ახდძ-აფშოა, აბზიბარა ჰია-
ტიუპ.

იიხხოუბ სა სგზგდგ... შიგჩია, შიგხუმარ აკგზცია აჩარაჲთ
სცია იალაშოიოიტ ჰშოეინიარა, იაჰფეიფშოქუოუ;
იშიხაშიმგრშოთგნ აბოეტ იახდანატი იშიეიჰიო:
აშოგქუსქუა ცაშოტ ეშთალან; ჰაინიოიტ ეთა აგუარჲაჲთ,
სა სგულრაქუა რჰიახჲა ნაძოიტ აუბ ნას;
იშოგქუსქუა ეიშთალან იანცალაჲ, ჰაინიაშოტ ჰაიბგანგ!
ო, ზაყა ლაღგრძ კაჰთიარც ჰაყოუზეიმ, აიწგქაბეგდგ უბას,
ზაყა წიგცა შოაჰზგზეიმ ჟივანყა იჰარაქნგ!

აწიცაქუა შიგრთოგ აკგზცია, ირთინგ იხგრზუხუო,
ჰაიდგლა ახდძალა იეფიფ ითგრკუჲუანგ.
შიაქუნგჰია იაჰგლაფშოხუუ ამუზა შიგბეგ აზთგანგ,
შიაქუნგჰია: ზოირ აქუზააიტ ალიცერ! ჰზგზზგრზუო,
ზგმწიფიფა ჰაწაქნგ ჰზააძაზ, ჰაჭკუნრა ზგხჩიაზ,
უი ზაძგრჰიაგოუბ იახჲა იყოუ ჰაიდშო იყაზ რზგდგ.
აწიცა კნგ ჰაქუუეიტ; უი ჰნაპგ ეფუზგრშოაზ
გუნჰგზხ აჲიაქ შოაჰზგმჰიო იარა აზგ, ჰშოაზგრაზუ აზგდგ.

იშიგრთიფ, იშიგრთიფ! აჩოფგხუშო ეიფშო შიგუ ამცა
აკრატია,

დგრკაგდ შიანწიცაქუა თშიგრკუჲუა, ისთახგმ ციგჲუბარც
თახარც.

ახა იზზგ? ო, აკგზცია შიანხუცა.

ურა, აჰიგნთქარ იზგ! უბას იაჟიგზ აჰიგნთქარ ინგჰიანჭო.
ური ღუჟგუჟ! უი ამიტი ილშოოიტ აჰიგნთქარრა აუსაზ,
უი უჰიან-სჰიანქუა დგრხარგალტ, ალაკ-ვაკრა წიმგთეი;
ახა დათაჰწარგმ იიაშამქუა ჰახდგფხაირსუაზ;
ური პარიჟო იგთეიტ, უი იშაქუირგვლტ ჰლიციეი.

იმჟაფგუიგა აჩარა უავწას მაკანა ჰაყანაწ ჰარა!
ახა ჰგუფ ფგტლუეიტ, ეს საათ იაგხო იცოიტ;
წმი აკუბაჰო დგციოუჰ, ჩოაძი იმაცარა ჯარა დგუკოუეიტ.
ჰლახდგწა ფშოუჰ, ჰკანძოიტ, ჰამშოქუა აჭოუჰ ანწიარა.
იჰაზგუამთაძაკუა, ჰჩოადაჰხალლოიტ; აკატაჰია ჰახდშოაშოი
აზაიგუაზარა ჰაჭოუჰ იაჰფეიფშოუ აჭოჰიარა...
ჰაუა დარბანუ ზაჟიგნთაჩოხა იახანხო,
ალტციეი ანხგრტგზ ამშო ნგჰია ზმაცარა აფგლარა?

სვგზა ნასგფდა! აბიფარა ჰოგც რგუთანგ,
ზგუ ჰოგდმხოუ სასწას, იტიგმუ, იმგცხუ,
რაფხატიი ჰაინიარა ინგჰიანშოტ უი ზგხდ ჰხგუ,
ინაპგ ქუაჯოქუაჯოუა იბლაქუა ხვანგ...
ური ილანჯ ეიქუზარგდგ დჭოაფხა-ჭოაჩიო ზეგდ იხარშო-
თნგ,
უსყან ურ ჰამშო მკაფიგაიტი ასტოლაჰო დტიანგ,
იახდა შიარა ზეგდ შიასთა სშოგუჯაროუგდგ სგუ კარშინგ
ური ამშო სშოაფგლზ ეიფშო სგუალაქუა ვაფსანგ.

1825.

ახდძრა აბუაფხარა

ახდძარეი აგუჰოგდარეი სგშოგხნგ სანრგმაზ,
სშოხნგშოლან ბაფხა ჰოგმთო სანგგლაზ,
სგლა თრაა სანბგხუაფშოუაზ სგუ იაანაგონ: სა ბგსტიუჰ,
იბდგრუეიტ სგმგშო, ახდძრაზ აკუმგზტ უი ჰიატიუჰ;
ადუნეი ხფარა სა სშოაყუგოუ, ნას, ბა იბდგრუეიტ,
ამოეტ იგუმტია უსქუა — უი დზგზკოუ სრგზხაუეიტ,
აფშოატლაკუ დუქუა რყგნტი სააფსან სარა, ზგნძაკ
არგსთომ ხარანტიი ანგძბეი აჩოხუაფხდგქუეი ისოუა.
რთაკ.

ირგლშოარგჰმა სა სგუ აფსახრა ურთ აჟიაქუა რნგძბა-
გუაარა.

ბა ბგგრხუან სგშოყა ახუცრა ზხალაზ ბგბლა ხაარა
სა ისგხუაფშოუა, სხგ ინგქუშუა ფშაალა ბა ბნაპგ
იანგბჰიოზ: ისაჰი, სგმგშო, ბზია სუბომა, ნასგფ უბომა
სარა სჰოგ?

ისაჰი სა სეიფშო აბას ჩოაძი ბზანწგ ბზია დუბო უყალომა?
უარა, სგქულა ბზიახუ, უგუ სოგმწიო ნაუნაგდა სუზგ-
ნომა?

სარა სგგლან აფხაშარა-ჰოგმთრა უა იწიანოუა,
გურღმა-გუდულა სთიგნ, სგუ იაანაგონ სარა უა,
ფსახრა აიუამ უი ფხაყაჰია... აიფგრწრა ამშო ხდამთარა
ბზანწგ იააუამჰია... ნას? აწიგუარა, ალაღგრძ კათიარა,
აფსახრა, აციაფჩოგაჟიაქუა, იქუჰაიტი ზეგდგ სარა სხგ,
სზაკუზეი, საბაყოუ უაჟი სარა? იფწიეიტ სა სგუახგ,
ისაკარაჰო ადგდ-მაციგს იაანაგელაზ ამვასკ ეიფშო აუჰ
სგშოგგლოუ

სა სქიფხა ღუნეი ზეგდგ ლაშცახეიტ. იახაგდგ
საგულოუპ

სა სზგ იჭიგცუ აგუაფხარა იციგრწგზ სამოუპ უაჟი იახა,
ახედ საშოთუპ, სარა სეძბახუ ბარა იბზაიგუახარც
ვაფხა,

ისტახგუპ ესსაათ ზღემპა ითასლარც, ბარა სა სგმაცარა,
იბგზარც სგლაფშო, იამაძამკუა ბზანწ ეიქუტარა,
სა სგხაძ ესნაგდ, ესნაგდ ბა ბაიგუა იგალარც,
ათენჩირაქო ბგბლა იაბო აგურა იაგო ინგშთფაან იბგალარც
იბგუალაშეარც წგხუტიან სბგჰიო ისჰიაზ საჟია უა
გუჰჰკაალა

აბაჰჩაჰო, აწგზ ლაშცაზ, ჰანეიფგრწუაზ ლახა ეიქუწალა.

1825.

აწიხუ გლგ

უმშო ბზიხტ, უმშო აშიყუ! უბას აუბ ილჰიაზ ჟიალა.
იკერ საზგცცაკტ, კერ სნაპე აზგმთრგსტ ხაალა
სგმშო გურღა ამცა როუერა, რგქუხრაზ უს აურა!..
ახა იახხოუპ, იაიიტ აამთა თგნჩ აშიყუ უბლრა.
სა სხოიოუპ; აკგდგ იაზწიგუამ სგუ ეიფშონგ ირფგლოიტ
აბარ აა, ამცაბზ, ფსგმთი უბღგცქუა ადნაკგლოიტ...
მინუტე! ეიცრალტ... იბგლშუეიტ... აღვაგდგ ლასძა
ეილარწიო საჟია იაცკოიტ, იშუეიტ, ნაყ ზგნძა.
სმაციაზ ასახაგდ ამწგნ იამამ შთა ხუაფშოგრთა
იძთგზ ამჰიგრ შოუეიტ... ო, გუნხუწგხთა!
ამშოჰარა გგლტ. აბღგც ეიქურაქუა ხგნჰიიტ,
უასიათ ზჰიო ანბან აცცგში იალფხო რჰოგ ააფშოიტ,
ურთ ციგრწიტ, სგუ ეიწახუაჩოტ, აცცგში სგ-ხაარა,
სრაზყე ხუაშ აარლა ფსგჩოლა იაცუ გურღა ჩჩარა,
გურკალა იყოუ სგუცცაკ აშიგშოგქუსა უაზგნხა...

1825.

აყარმაწესი აკუკუი

აბნაჭოგ აწგხ ნგჰია ალაშცარაჭო
 აფგნრაზგ იაჭოუბ უაყა ამაცარა,
 იჭგრჭგრუა აშიაპიარა აყარმაწეს,
 ახა ეიღახარც უი აწკდგს
 აკუკუ ხგლაჟი, იჯაშატიუბ,
 იჭჭოგც იაყუმწო, უი იაჭოუბ,
 აბუ იახგლწუა ეითანგვუეიტ.
 აგუჭოგლდრა ჰხარგალტ ურთკ ზგნდა!
 ანცია ჰარფგრგა ნაყ! ჰაიცგვუეიტ,
 რგბეგ ჰმაჰარც უაჰა ითაციდა!

1825.

აფგნატლაკუ

აბახუ იაჭაგგლაზ აფჰიგზბა დუბონ,
 აციქურთა იახგნგ, მათია ყუაშოლა,
 ალაშცარა აჩალაყ უაყა იქუფონ
 აყუარა იაჭაჩიოზ ამშოგნ შიახლა,
 ესსაათ იანლგქუფსოზ დახგგლაზ იყუაშაძა,
 აღუნეი ანლაშოოზ აცფხა აჭოგწუა იმაცდგსნგ,
 აჩოკდყდო იფგრუან აფშოგდგ წარდა
 უი ლხგზა იფგრუაზ აგოზმა ილხგხნგ?
 იშოფასირუ აწხ იანალოუ ამშოგნ აციქურთა,
 აქივანგდგ იანგჭქალო აცფხაქუა ეიცრალო,
 ახა სგგურა გა აბახუაჭო აფჰიგზბა იგგლოუ დბა
 უი დრეიღუბ ურთქუა უბლა ზგრშოანხალო.

1825.

აპროზაიკში აპოეტი

უზჭოუზერი უარა აპროზაიკ?
 ისეთ იუთანგუ უგუთაკ ამთაკ:
 უი ანაძარა სა ისგრწარგბ,
 რიჭმალა იფგრუა სა ისგრხუტიგბ,
 ირგხხაუ ახგც შაა უი ინანგსწაპ,
 ხსზგძგრგუა ახგც ნასგრხხაპ,
 ნას მანშიალა აჭგნასგრხაპ,
 პალა აფურვა ნეინასგრფაპ.

1825.

ამჟნ ხულებგზსა

აძგრთგნ წლაში აეივან ხნაკოიტ,
 აჩჭილარჩნგ უი ფსთჰიაწას:
 ნას გგგშიგგწას უი ხუააუეიტ,
 ზნგზ იწიგუეიტ უი ფშაქაწას,
 ზნგზ ახგბრაუი ინახგჰიაზოიტ,
 იაარხუარხუარუეიტ ფგჰიბგლდწას,
 ზნგზ უძგრკგრ ფენჯგრ იასუეიტ
 ამკა იქუხაზ ჩოგუაწას.

პარა ჰავნგეი, პარა ჰზგვნოუ
 ალახა ეიქუპ ილაშცოუპ.
 იბგზი სთაკუაუი კგრ ზბახოოუ
 აფენჯგრ აჭგ ჰგვმთ ბარა ბტიოუპ?
 მა ეიხგმსგლდგზ აფშა ბეგ
 ბგუ წალა არაათსაზარ?
 მა ბგზლახახო ბდარდგ აბეგ
 ბა იბგლსნგ ბარხარყუსზარ?

ჰნახუაპ აკგ პალალ სკგზა
 სარფგსრა გუაყ იახაანგუ,
 ჰნახუაპ გურხარშოთგას, იაბააუ არგუიგა?
 ილასხაპ ჰგუ იახგენჰალოუ
 იჰიეიშთ აშიაკ ამთას წიიტა
 უახა თგნჩ მშოგნ ნგრცი იშოგნხოზ:
 იჰიეიშთ ნას აშიაკ აფჰიგზბა
 შგულა აძახგ ღგშოცალოზ.

აჭვრთენ წლაში აჟიკან ხნავეიტ,
 აჩვილარჩნგ უი ფსთჰიაწას;
 ნას გგგშიგგწას უი ხუაუეიტ •
 ზნგხ იწიგუეიტ უი ფშჰაწას.
 ჰნახუაბ აკგ ჰაღალ სვგწა,
 სარფგსრა გუაყ იახანუ.
 ჰნახუაბ გუხარშოთგას; იაბააუ არგუიგა?
 ილასხაბ ჰგუ იხდგნჰალოუ.

1825.

სიირ ლაფშეწაშიარაკ სგუალაშიოიტ სარა:
 სარა სჰოფხმა ბააციგრწტ ბარა,
 ინიაყმაზ ლაფშენახდარაკ ეიფშო,
 ზეიფშოგყამ ფშჰა კაფხარაკ ეიფშო.

არგუაყ ლახეიქუწა ქუგულრადეი,
 რაშიაქუ ბუგციგმა ეილავგნტრეი,
 ირგლვგ იავუან იხააბა ბგბეგ,
 საგეიფხგჰუან ბგგჰო-სახმა გუკგ.

იკონ აამთაქუა. გუფწიაგა ეილავგნტრა,
 ისყუნაყეიტ ფასატიი სგულრა,
 ისხაშოთიტ ბარა ბგბეგ-ხაა,
 იეივანტიუ ბგგ-ბჰოგ სახმა.

ლაშცა თაკვრთაჰო, უავგდარალა,
 იკონ თგნჩ სგმშოქუა ეიშთაგგლა,
 ნციაარადა უბან გუშთგხრადა,
 ლაღგრძღა, ბზიაბარადა.

უაჟიგ სგფსგ თალტ, იაჰოუბ აზჰარა:
 აბარ საფხმა ბააციგრწტ ბარა,
 ინიაყმაზ ლაფშენახდარაკ ეიფშო,
 ზეიფშოგყამ ფშჰა კაფხარაკ ეიფშო.

ზგნდა გულრალა სგუ თგურლდააიტ,
 ანციაარა, უბას აგუშთგხრა,
 ღვრკავგ უი აზგ ეითაბზახოიტ
 ალაღგრძ, აბზიაბარა.

1825.

დღეგლავსადგდელ გუჟავა უიგან ეწიარა აწიყა,
 დგმობუაჩოგუაყოუაზ უი ზაწირალა,
 აწიგნუტიანგ დკანძაძეიტი უი, იშოგზობოზ წაყა საწიკოუა
 იქუფშობა გაგაჯ ცონ ისხალა,
 აზა უაჯგ იზგუამთო ყაზშავ კაბეფოუზ კარა,
 ზაშოა იცოგრწუამ სცოა-ლაშოარა,
 გუმბელკ იყენტი ისაპაგუშეიტი უი ლგფსრა,
 გუმბელკ იეიფშო აქუჭიგსთტი სარგდგ აგუაღლაშოარა.
 აბრი ლაკუნ ბზია იზბოზ მცობზ გულა აბას,
 აბრი ეიფშო ზგრგუამწ-ხანთალა,
 აბას გურაზფშოქალა, გუკდგზგა ზხდრალა, უაჯწას,
 აბრი ეიფშო ხშოგკთყადრალა!
 იაბაყთუ აგურკაქუა? აბზიაბარა? ნგზ სა სგუაჭიჯი,
 უი ეიფშო არგცა გუფშოქა აცდარაზ
 ხენპირა ზქუმ ამშოქუა, იყამ უაპა სარა სზგ
 რზბომ უაყა ალაღგრძ შიახქუა რზაარაგა.

పర్యవేక్షకము

1826.

၁၃၂၆ ၁၃၃၁

ლახეიქუროუპ, გუჰგოდროუპ... უაწი, ნინა,
უაწი სგხარა ლახე სგნჰიგზ,
სნადტილაპ აუაჯაყ უაყა,
სგუაზხარა უბრა დგზბაპ.

ასათ სტრელკა ჭახ-ჭახ ახგო,
იშია—იზა იამოუ ნაყ ინაკუშაპ,
ავურჭოღღცია ნაყ ინკაცა,
ჰარა აწხ ჰნაიდნაკელაპ.

სგუ კაპტ ნინა: სგმვა გურჭოღღგოუპ,
ს-იამშიკ დხარყუსტ, უბას დთგნჩხეიტ,
აწიწია ბეგ ინეიბეიფშოუპ,
ამზა ახაჭოგ აფთა ახატიეიტ.

1826.

ატალისმან

ნახახი, იციპიუ აბახუქუა ირხგწიაუა
ამშოგნ ახდგხუმარუა აციქურფალა,
ამზა შოეიშოეიუა უახგლა იახდმეციაუა
აწგხ ბზიახუ გრლაშოო ლგფხალა,
აფსთაზარა იალაჩო გურთიგლა
აფსგლმანცია ახდგნხო რგვნაჭოგ
უაყა ამჩ ზმოუ ათგფჰა დაასფგლან
ატალისმან სგლთეიტ სნაპაჭოგ.

ლჩოგრგუბზგლნგ ილჰიეიტ ლარა:
„იუსთაზ ატალისმან ხაჩალა,
ამჩ დუ წიახნგ იამოუპ იარა!
აბზიაბაროუპ იუხთაზ უი ხაძლა.
აციგმარაჭო იუხუომ, უაჯალ ახნარფომ,
მშოგციგეი ფშოატლაკუი უენაგომ ხარა,
სგლაშოარა, უხათაგდგ უახაჩომ
აჰამთა იუსთაზ აბრა.

ამალქუა იყოუ ჰარა ჰჭოგ
უარხ იუნათომ უი ბზანწგ,
ალაშოარა ზმოუ აუაა უმბარცგ
ურთ იქუნახშოამ რწგხუტიგ.
უკგზა ბზიახუ იაიიგუა უყალარც
ატიგმ ქიგან უალგანგ ხარანტი
უფსადგდგლ ახა უაზნაგომ იარა
აჰამთა იუსთაზ იახა აბრა.

ახა, იბაფსუ ალაფშო ზნე უბარ,
უარგდგ უბრაყა უააშოანხარ,
მა წხგბჟონლა დააუხაფარ
იშოუთახამგდგ დააუგუძგრ, —
უსყან, სვგზა აციგდა უამბარც,
უგუ თშააუა ითამლარც ამცა
ამაჰაგდარა ბზანწგ უამგარც —
იხაჩა იუსთაზ სა სჰამთა“.

1827.

აჟარმაწჳსი აგუილი

ა.უგნტიი წხგლაშცაზ, ბჟე ზთგმგუა ბაჰჩა ფშოძარა
მრა ციგრწრახდტი ყარმაწგსკ შიაჰიოიტ აგუილ რგბჟარა.
ახა აგუილ იაზდგრუამ, უახა იხაფშოუამ აცია იალა
იხიგფძგფუა შიარჩხუაგა იხნახნგ იამოუბ ფშაალა.
უბას აკუმში, იაწეიტ ფშოა ხაშიაშიაზ უაჟიაბჟე შოგო?
იუგულარში, ო, პოეტ ზაკუზეი მშიან უზჰჰჟუო!
ლარა დძგრკუამ, პოეტ დიხხუცუამ უი ზგნძაკგდგ,
უფშოგრ დგშითუეიტ ლარა; უწაარ იუაუამ თაკგდგ.

1827.

* * *

სიბრა ამადენქუა რგუაქოგ,
შიგჩარა ფაგა უა იშიწიახგ,
იძშამ შიგუაყ ჯაბაა ბზანწგდგ,
იარა უბას შია შიზგშთაზ შიგგუთაქგდგ.

აგუაყრა ხარშოთგას უი იამოუ,
აგულრა, ადგდგლ ლაშცა აწყა
იარჭოგხაბ შიგმი, შიგუ იკაჭაუ,
იაჭზააბ უი ჰზგშოთუ აამთა:

აბზიაბარა შია შიყენდა
ინადაბ ირკგლსნგ აგუაშიქუა,
თგჩ სგბუგ შიკარტოლა ლაშცარა
აყენდა იშენეიუა ეიფშოწყა.

აშამთლაჰი ხანთაქუა ნეილაჰაბ,
აჰაფსაქუა*) ჰგაბ, ხაქუითრა უა
იგურდმო აშიაჭოგ ინაშიფგლაჰ,
შიაშციაგა ასა**) ნაშიდგრკგბ უბრა.

1827.

*) აჰაფსა—აბახთა.
**) ასა—აჰია.

ა კ რ ე ტ

აპოეტ აკურბან ქუნაგალა
ინეიგარაზ აპოლლონ დგიფხაანდა,
აფსაბარატი აუს გურვაქუა
დრგლოუპ ურთქუა უი დჰიგფძგფუა;

იგაძომ ილირა ცქმა აბუგ;
ირგლოუპ აფხგძ ხააქუა იფსგ,
დგუკ იაფსამ ადუნეი ახშააქუა
რყენდა დნამძოზარ ყალაპ იარა.

ახა ნციარატი ბეგკ იშაქუააალაკა
ილგმჰა წარ აჭოგ იშოგნაძალაკა,
იჭოგხოიტ აპოეტ იგუ-იფსგ ინეიბეიფშენგ,
აჟია იალწგზ აუარბა ეიფშენგ.

დუნეი აჭოხაჩჩარაჭო დგურკოიტ,
აუაა რჰიოუგოუ უი ციგმას იფხაძოიტ.
აუაა ნციას ირგმოუ იშაპახდგ,
უი ინეიგომ იფაგდოუ იხგ.

დგვნგ დცოიტ დგბნაკხა დგშენგ,
ბეგლა, ეილაკვენტრგლა დგთინგ,
აცეიგრატი ციქურფა აჭოგქუახდ,
ბეჟ დუ ზხაუ აჯრა ბნარშიგრახდ...

1827.

* * *

ყუარაანკ ნეიტ აკვზაჭო იფერნგ,
ნას უი იაზწააიტ იჭოგთნგ:

„აყურაან, აკრაბაჰტარი იახდა?
ეილკაატეგმი ზაანაწ კათხდა?“

იზგწაან აკვზა ააჭონათიტ:

„იაჰგფშოუ ატატი სგუ ართიიტ:
ადიგფშოა აგუთაჭო აწლა ამწან
დგმნგ დგშოთუპ უა ძგრხაწაჲ;

დგზშგზ აუავ, დზგხირყდაზ

იადგრუეიტ ახმეცბა, უა იანიაზ,
ნას ახაწა ითგნხაზ აჩეიქუა,
ნასგდგ აფშიმა ფჰიგზბა ლხათა.

ახმეცბა ფგრნგ იცეიტ ხარა,

აჩეიქუა დაქუტიეიტ ალა,
აფშიმა ფჰიგზბა დიზგფშოუპ ლგუ ითოუ --
ბზია ილბო, ზგფსგ თოუ“.

1828.

აციალაშიარა

დგრვეგ აფთაქუა ეიქუარაძა

სარა ისხალეიტ იბლაუა;

არაზყგ იგუააუ ხამთარაძა

ისგქუმგჩუეიტ დგრვეგ აბრა...

სრაზყაზ აციგმღრა სზგწიახრგმა?

უი სარა სზაფგლარუ

სყაზშა ჯბარა სგჩჰარა სგმა

სგჰკუნ ფაგმარა იწარუ?

იაათსოუ ფსთაზარა ციქურფალა,

სგრზგფშოუპ აციქურფაქუა:

იყალაბ, დგრვეგ ცხგრაარალა,

სა ისგფშოაახგრ ასქმალა...

ახა აიფგრწრა ციალაშიარალა,

იააიტ უი აამთა ხამთაძა,

სგმაალგქმ, უნაბგ სკგრც, ხათალა

სგცცაკოუეიტ აწგხუტიანდა.

ამაალგქმ ხუჰ, ითგნჩოუგდგ,

სათოუმწააიტ ჰია ფშაალა იჰია,

უბლა ხაარაქუა იფშოქოუგდგ

ინარფშოგ-აარფშოუა უგურკა;

უსყან უარა უგუალაშიარა

იაფსახბ სგფსაჰოგ ილულუახოუ

სგმი, სფაგმარა, სგფსშარა,

სხაწარატი მგშოქუა აცახოუ.

1828.

აგულაშიარა

აუავფსგ იზგ ამშო შოგკდგბე თენჩ იანცო,
სქალაქე ანგზბა იყუზგა არაყა,
ილაშცა-ციგრყო აწგზ გაგა ანახატო,
ჩოგნლა იზბო აჯა სგუაყოუა,
ათენჩირაჭო ფხგზწას სგლა იხგგლოიტ უა,
აგუჭოგზგა საათქუა სარა ისხალოიტ,
უახგნლა ეგყამწო სანტო შოჰამლა იცჰაუა,
ამათ შოაყდო სა სგუ ითალოიტ.
სხუცრა შოუეიტ გუხდააგარალა ირგუაყოუა სა სგზშოგვ
იაზგმკოუა ითიუპ ზხუც ხანთალა,
აგულაშიარა ჭოგმოდო საფხდა იაშოა ივ,
ამკა ხარა შთნახუეიტ ანარხალა:
ნას სგუ ეიბაჰო სგზზაზარა საფხდოიტ უა სარა,
სა სგგურგმუეიტ შიიფხგდ-ციგდალა
სხგ სახაშოშოუა ლაღგრძ კასთიოიტ სგზხარა,
ახა ალახეიქუწა ციაჰიაქუა ანგსხუამ უიალა.

1828.

ანჩარ

(აშგა ხუშიგ-წლა).

აცოჰიგრა ციგკვაეი ბაათს ღდღაჭოვ,
ამრაშო ეივნაეიეიაზ ადგდგლ აჭოვ,
ანჩარ ყარულ ჯბარა ღულუანგ,
იგგლოუპ იაკნგ დუნეი ზეგა აჭოვ.

ფსაბარა საზან იაზგუაყ უი
აგუაარა ამშო აჩონგ იარშოიტ,
მახუ ღვფსაა რგიაწიარეი,
შაპ დაცქუეი შგა ხუშილა იართიიტ.

აშგა აცია იალგუოეო იკათიოიტ,
შგბეონტიი აშოოურა უი იარშონგ,
ხულბგჩოხალა უი ხაშიაშიოიტ — იშიუეიტ,
ეილგხხა, კატრანწას*) იეიპანგ.

უახა ანეირა აფსააგდგ აციშიოიტ,
ბეასკგდგ ნეიშამ უახა, აფშოატლაკუ ზაწინგ
აშგა წლახა ინეიხოიტ, —
უახდტი ინადყოიტ შგგალა იხოიანგ.

ნას აფსთჰია გგიიუა იარფსაჰიარ,
იხარყუსუა აბდგ იჭოოუ ანჩარ
ამახუ რყენტი აშოჰამ შგა-ხუშიგ
აფსლგმძ შოგ ილათიოიტ აქუა ახგუოეოვ.

*) კატრანწას — ანეჰო ეიფშოუპ.

ახა აუავგ აუავგ დგიშთიტ
ანჩარ ახა, ამჩ დუ შიმაზ ალა,
უბრგგ იამამკუა უახა დცეიტ,
შეუ დგაგეიტ დეიბგთა შაჰამ-შეგალა.

იააიგუეიტ აშგა ქათრანგ,
ნასგდგ უი ამახუ აბლდგ კანდა ჭჷანგ,
ახა ილახა ციგშო იგუაყ ფხძნგ,
იხდგუჟუჟუან იძგხა ხდშიაშია მბატინგ.

იააიგუეიტ — დნგშთალტ, იმჩ კუადახან,
უა იხგბრა ძაცია ღგზ აჭოგ,
დგფსიტ ატი რგცჰა, ახუში დაგახდან,
უავ იმჩზმგრხაუა აჰ იშაპაჭოგ.

აჰიგნთქარ უი აშგა ხუშიალა
იყაიწეიტ იშაჰამზა იხჭაქუა,
ირზგიშთიტ აშგა წიგრფსა-წიქუა,
ატიგმ ჰიააქუა რჭოგ იყოუ იალაცია.

1828.

* * *

იბგმჰიან სარა სჭოგ აფშოძა
ზლახა ეიქუ ქგრთტაგლა აშია:
სარა ისგუალადგრშოიიტ ურთ
დაჩჰა ფსთაზარაკ, ნას ხარატი ფავკ.

ურთ ისგუალადგრშოიიტ სარა,
აშია ჯბარა იაცგბჰიოზ ბარა,
ასაზან, აწგხ, ამზაჭოგდგ
ხარატი თგფჰა რგცჰა ლსახაგდგ!
უი სა სგბზიახუ ლსახაგდგ,
ბარა ბანგზბალაკა ისხაშოთუეიტ;
ახა აშია ბჰიოიტ სჭოფხმაჭოგ,
უი სარა ეითასგუალანარშოუეიტ.

იბგმჰიან სარა სჭოგ აფშოძა
ზლახა ეიქუ ქგრთტაგლა აშია:
სარა ისგუალადგრშოიიტ ურთ
დაჩჰა ფსთაზარაკ, ნას ხარატი ფავკ.

1828.

იცვრცვრუა ადრე იაწიაქუა ურგვყო
აბან უახლოეიუა!.. მშობზია, დონ!
უფაცია რყვტიი ხარა იყო
უარა უზგნ სალამ ააზგონ.

ხადგ ზმოუ აიაშა იეიფშწყამი,
დონ ურდგრუეიტ უარა აძქუა;
არაკსანტიი, ეძრათვტიამი
სა იუზააზგეიტ სალამ უარა.

რგვსგ შაუა ააფსარაყვტიი,
ზხატი ფსადგდგლ გუაზთო ცქა,
არპაჩიი აყუწია აყვტიი
აძგ რგუიუეიტ უა დონტი აჩქუა.

იურგხთიაროუბ, დონ სგხარა,
უჩიცია ჯბარაქუა რზგნ უარა
ეილაშოუა არგუიტი ბზიახუ დაარა,
აბრაყა იჭვწგზ უა უძახუა.

1829.

აწაა რშიგ, ამრა; ამშო გუაზჰარა!
უაეიგგა ბხარყუსუეიტ სვგზა ხაარა —
იაზხოუბ, სა სგფშოძა, ბჰვგზ, შთა ბგვლ:
იბტგ ურთ ბგლაციახაა ზხგლაზ
ირფშოგ ვადატი ავრორა ხდგვლაზ,
ვადატი იაწიაშონგ ბციგრწ, ბაზგვლ.

იბგულამშიოი იაც ფშოაციგა ნეიგლაზ,
უივან გუ ხუაშნგ ლაშცარა ნხგლაზ;
იშიგტა-ციგშოხა უა იანნგ
იკეუხა აფთა ამზა ნრგლაფხაზ,
ბარგდგ ბტიანგ ლახეიქუ ბანხუცუაზ —
იახა... ბგფშოგშ ახგში აარტნგ.

ხგხა აუივან უწაფშოუეიტ ეიშგლხა,
იკგჩა სირხა იუარჰალხა,
ასგ შთოუბ ამზა აქუფხოიტ უა;
ბნარა ეიქუარაქ ულაფშო ნაქუშიოიტ,
აფსა იაწიარან აშიბ იაგულფხოიტ,
აწარშირა იაწჰჰოიტ ძახს ქაუა.

აუადა კგჩოუბ ქარუა ფშოტიგლა,
ახახა ნახგოიტ უაჯაყგდგ ბეგლა
ითაგდჟ ამცა თოუბ იარი —
გუაზჰაროუბ უქუიან თგნჩ ახუცრა:
ახა ეილდმი შთა ნაყ ანდიგლწრა
აჩთან ეიქუა აწაჰიარა?

შევემთაბი ას—გურღა ჰალახუმარუა
ნას სგხაა ავრაზ იმაქარუა
ახე ნაყ იოუჰაუბ ჰიზე ფერუა,
ინეიმჰარყდაბ აკარშირა დუქუა,
იხეზუ აბნა რშიგრა ბეზშექუა,
უბას აძხექუგდე სა სზგზხაუა.

1829.

* * *

სნეივეიუა ამვა სგქუ სანგყუო
აუაა ჟიბავ ზოთუ აბაა სანთოუ,
აქთარ სანრგლოუ თენჩი სა სგურღო
ახუცრა სჩასთოიტი სშეიბაკუძოუ.

ისპიოიტი: აკერ შოგქუსა რგშთახე ჩინაკგდე
აბრა იგგლოუ ჰართ ჰხათა,
ჰმიდაზშია ჰნიას ჰცოიტი ზგნდაკგდე —
ჰუაძიგგდე იამთა ააიხეიტი შთა.

სნაფშო-ააფშოგრ აჟ დუ ზბარ საზხაფშოუეიტი,
ნას სხუცუეიტი: აბნა რგფს ჰარა,
სა სშიგშოგქუს ისხაშთუა უი იავნახუეიტი,
ჰაბიფარა შოავნახგზ ეიფშო ხარა.

ხუჰე ფშოძაკ დგუდსკგლოზარ დგუასთოიტი:
სათაუმწან სგმშო, მაკაა უფშოქოუბ.
სგზნუ ათგფ უარა იუსთოიტი,
სა საამთა ცეიტი, — უშითგრ უხუთოუბ,

შოგქუსგზააიტი მშოგზააიტი ინგმკასქუო
ზეგდე ცოიტი ნაყ ხაადა ეიშთანგ,
აფსრა მშოგ იააიუა აშოგქუს ნგჰი გუაზთო,
იზბარც სგუ აჰიოიტი რგგუთანგ.

იაბაკუშ სრაზყე იახდსნათო ფსთბარა?
მკანგკ, ეისრაკ, ციქურღაკ ახეშოუა?

მამზარგდგ ჰაიგუა არხა ფშძარა
იშთნახუოლ სგბავ წიარა ზუა?

სგფსგბავ ხაშიაშია ხაარა ზციგძხოლ
ანგში იახაძალაკა აკოუპ.
ახა სგფსადგდელ იახაზაიგუოლ
აფსრა ზეგა რეიპა სგუ აზთოუპ.

ნას თენჩ უბრა სთოუბეთ ლაშცარა
აგანაჭო სგკუნ ფსგ ზუმარლაიტი,
ეიფშონგ ზეგდგ ზდგზკგლუა ფსაბარა
ნაძაძატი ფშძარა აგგმხაიტი.

1829.

* * *

სა ბზია ბგზბონ: მაკმანა ას სპიეიტ ჰია,
იყალაპ უი მცციაცზარ სა სგუაჭოგ;
ახა იბასპიოიტ გუალას უი იყაბგმწან ჰია,
ისტახემ ბგლახე ეიქუზწაშა აკგ;
ჭოგმთ გულრაღა ღაარა ბზია ბგზბონ.
ისზგმგუაღღუა უს სხგ აჯა არბო,
ხაა, გუკ ალა სარა ბზია ბგზბონ;
ანცია იპიიიიტ ეგდგრთგდგ უს ბზია ბრბო.

1829.

* * *

ქერთტიღლა ახუჭუა ირხაფოიტ აწგხ ლაშცა;
სჭოფხმა იაღღუეიტ არაგვი ღუღუალა.
სგურკოიტ, ახა უი ლასგუპ: ილაშოუპ სგურკა;
სარა სგურკა თიუპ ბარა ბგლა;
ბარა ბგლა, აძიკ ბგლა... სარა სგურკა
აკგდგ იარგუაყუამ, ეგდარგუამწუამ,
სგუ ბლგხუეიტ, დგრკეგდგხ, ბზია იაპოიტ იარა,
უბას ბზია იამბარც უი იალშოუამ.

1829.

კავკაზ შთოუბ სა სეწაყა, ხეხა საძიგენგ,
სა სეჭუგგლოუბ ასე შოკუაყუა შხა-წლარანგ:
ხარა შხაქუციანტი უარბაეიკ ნაფრენ აჩოპარაკნგ,
ისეზიაშო იკაუუა ინეიუეიტ აჩოგრთენინგ,
აბრახდტი იზბოიტ არვაშო რეხქუა, ურთქუა სარა,
რაფხაძა უა ინაჭყუო, ახრაქუა რწესრა.

თენჩ ილხეიუეიტ სა სეწაყა აფსთჰიაქუა აბრა:
უბართ ირგლყდოიტ აგუგუაჰია აძთაჩოჩაქუა,
იყოუბ აჭყყდარა დუქუა აბართ რლადახდშია.
ნას ლაყუ — აშოგსლამში ხახა, აჩგქა ხვააქუა;
უი ნახგს — აწლარა, აშიაფგჯათ ეიხაშშქუა,
უა აწარქუა ჭგრჭგრუეიტ, იშქდგრუეიტ აბენჩაქუა;

ნას ნაყ ინხოიტ აშხაქუა რჭოგ აუაგდგ,
იჰიაზოიტ აფსასა ეწიარა ლალაჭოგ.
ახდჩაგდგ დნგლბააუეიტ ილახ-ჭოგხგუ არხანგ,
არაგვა ახდლხეიუა აშიშგრა ახაშშგ.
აჩყაზა რეცჰაგდ იჩოძანგ დახდტიოუ აფთაჭოგ,
ტერეკ ხუმარუა იხხა-ჩჩო იახდლხეიუა აჩოგრჩნგ;

იხუმარუეიტ, იბგბუეიტ აგგვ-შიგგ ფშქა ეიფშო;
აიხატი გუარა ითაკნგ აძატი ზბაზ აკ ეიფშო;
ირგსუეიტ აფავქუა, ეგდზლგმშო ალა იეიფშო,
იარბზოიტ აჭყყდა იმლაშუა ციქურფალა.
ბაშოოუბ! ეგდამამ უა ძატიგკ გუაზჰარალა...
ეიდცალოუბ უაყა იჭოაჰაუ ბახუ დუ მგჩრალა.

1829.

ირგქუყდა ახრა წლარშირაქუა,
რგბჟე გოიტ იშიახხა აციქურფქუა,
ისხაქნგ იკიოიიტ აუარბქუა,
იკურგმუიიტ აბნგქიქუა,
იცვრცვრუეიტ აციქურფ ლაშკარაჰო
აშხაქუა რხგქუცოქუა.
ნაყუოუ დუა ზნგ უბრახდტი იაჭყყიტ.
აღდღა-აგუგუაჰია წაყა იცეიტ,
ახრა ბჟარა ზიგდ ბჟგრთიაა
იამიაჰაიტ ლუღუა;
ტერეკ მგჩ დუგდგ აციქურფა
აანნაგლოკ უა.
უთენჩხეიიტ უარა, უმი უშიეიტ.
ო, ტერეკ უშთგბჟ დუ ააფწიეიტ,
ახა ნაყ შთახდტი იაჭყყურფ ლუღუა
იაცყეიტ ასგ.
უახაწიეიტ უგუაან უარა
უააიგუატი ადიგ.
ანაყუოუ იაჭყყდაზ აკრაამთან,
იმძგთუა აკ ეიფშო იჩაყუნგ იშთან,
ტერეკ გუჟილა-ციგდა უი იაწყდა იცონ,
ძგ-ცგფხდგლა
ბჟ-დუ შიახლა იარა იარფსაჰიონ
აწატი ხგბრა.
უბრი ალა ამჟა დუ გან,
აჩოგ გქუჟუან, აციგდგ უა ინგქუსუან.
იმახჩოგდგ უბრი ალა იგონ
ასაზან თგუჯარ.
უაჟი უა იჭყყდა-ჭყყდა ილხეიუეიტ ეოლ*).

1829.

*) ეოლ—აბჯრენ მიძოლოგიაჰო აფშოაქუა რუნცია.

* * *

ხარა იყოუ ბგფსადგდელ აბარაზგ
ატეგმ ჟივან ნგენგ ბცონ ბარა;
უსყან ხაშოთრა ზქუმგზ გუაყრან სა სზგ.
ახაშოაშოარა იაჭოგზ სნაპქუა რხახა
ბგნკელარა საშთან სარა აბრა,
აიფგრწრა იშოაცუ აგუაყრა
სგუნქმრა ისნარგონ აგურა.

ახა არგცჰარა იაციგანგ ბგგუთგზა
იბჰიონ ბარა უსყან აბას:
ამყულ ზხათო ატაგლა გუქუხა
არა ინგენგ სნეირც ბარა ბახდ.
ბარა იბჰიონ: „მგშოკგ ზნგ ჰაიფგლავ
აჟივან იაწია აწაყა აშოარაქო
აწლა შიშგრაქო გურთაგლა
ელიაჰწავ ჰაბზიაბარა აფხარა“.

ახა უაყა აჟივან ხგხაქო ჰარაქდა
ისირხა იკუეიკუეიუა აიაწიარაქო,
აწლა შიშგრა აძგ იახხგლავ იფშოძაძა,
ბარა ბგციეიტ, იბგმბო ლაშოარაკ.
ბგფშორა ბზიახუ აგუაყრა იბგმაზ
ადამრა იაწიახტ ურთ ხარა,
ურთ ირგცუპ აგუაყრა ისგბთაზ, —
ახა სგფშოუპ, ისთახგუპ უი აბარა...
1830.

* * *

სა სგფშოუპ ინეზილია,
ათენჯგრაქო სა სგფშოგუპ,
დაგულოუპ სევილია
აწხ ციარსგს იხუაშგუ.

სგუ თიუპ ხაწარალა,
სგპლაშ სა ისშიგუპ.
გიტარალა, აჰიალა
ათენჯგრაქო სა სგფშოგუპ.

ბა ბგციოუშტ? — გიტარალა
ბსგრჭოგზაპ ბარა.
აჟი დჭოგზარ აჰიაცჰალა
დგსგრთგნჩგპ სარა.

ბგრძგნ კდგბა ბვახანგ
ათენჯგრაქო იხშგ.
ბგზფშოუზი?... დგყაუშტ დგუაყდანგ
ლა დსგმაზკოუა აძიგ?..

სა სგფშოგუპ ინეზილია,
ათენჯგრ აჭოგ სა სფშოგუპ!
ითგნჩუპ სევილია
აწხ გკია ხუაშგუპ.

1830.

* * *

მერი სგფშოძა დგსნგჰოიტი,
მერი ღნგჰიაჰა სკოუეიტი.
სა საძიგნგ აში ნგდგსწოიტი,
თენჩი ნას ლახადა სნატიეიტი,
მერი სგფშოძა დგსნგჰოიტი.

დგყოუბ ფშოხალა უი ეგაღოეილდუ,
მერი სგფშოძა სგუაყგ,
უი სა სგფშოძა იხაჰაჰუ —
მაჰ ჩჩახუმარჰგჰა ხაჰგ
დგყამ მერი ილჰეიფშოჰუ.

მერი ბგყაზ რაჰყგ ხაალა,
სგმრა ფსთაზარა, სფსგ,
მა გურგალა მა ხაალა,
მა იხუართამ მგშოციგაღა
ბა ბყამლაიტი ლახეიქუწალა.

1830

ელეგია

ქერა მაჰ შოგქუს რაან ზსგციცაზ გურღა-ჩჩარა
ისნათოიტი ჰგჰირა ზგხჰე ეიფშო ჰგრ ხანთარა.
ახა ლახეიქუ ურთ სგმშო იცაზ სზგნხოიტი
ჰწას სგუ ითაჰეიციგფხაჰა იჯბარახოიტი.
გუფწიაგოუბ სგმჰა გუაყრეი გუთგხეი სნათო
ფგხა სა ისფგლოიტი მშოგნ ციქურფა აჩაშიო.

ახა, ო, სკგზცია, ფსრამ სზგშოლო სარა;
სა სხუცლარც სგუაყლარც საშოლოჰ ანხარა.
იზდგრუეიტი ხააი ზგრგუაყრეი, გუხააჰრეი რგბჰარა
სარა იშოსაუა საფხა აშშო გუაზჰარა.
გარმონიალა დგრჰეგჰ ზნგ სგუ სგრთიჰაშოტ,
ლადგრძ აბრა სა სხუცრა იახდსგრშოაშოტ,
ყალაჰ სწგხუტიგ აშიაფშ ლახეიქურა ნკათო
სგბზიაბარა ჩჩარ უმშო ბზიახტ საჰიო.

1830.

აბჟანდჳრა

აბნარშიგრაჟჳგ შიარახჳ ხუარ,
მა იღვდგრ, მა აბგჳდ-ბჳგ გარ,
ფჳიგზბაჳ ახუ ნხგწ აშია ლჳიარ
აბჳგ იგალაჳ.

აჳაუა თაცირაჳჳ იუმგრგარ
იუოუამ რთაჳ!

რგბჳგ უნგჳუეიტ უარა: დგღრეი,
ანაატი ასრეი აციჳურფარეი,
აჳგთაჳჳ-ახდგშცია ანყააუეი,
რთაკგდგ უთიუეიტ,
დარა ჟჳჳჳჳგრთუამ... უს აუბ, იბეი,
უშგჳოუ აპოეტ!

1831.

აფსთჳია

აწგხუტიანტიი აფსთჳია ჳგრთგნ უარა უაცჳდოიტ
უარა ჳაწიგჳ აჳიჳან ცჳა აფშჳძარა ხგუჳდოიტ,
უარა ჳაწიგჳ ირლაშცა შიშჳრა ყოუწოიტ,
უარა ჳაწიგჳ ულა ამშჳ გუარდგაგ ლაშცოიტ.

უაჳიგ აიგუოუბ აჳიჳან იაწიარა იანხგუჳან,
მაციგსრაგდ რშიაგახა უარა იანუჳუშაზ;
ინციგწაჳ დგღრალა უბჳგ ანურგაზ
დგდგლ ფსგციგაგდ ჳუალა უარა იანურჩაზ.

იაზხოუბ, უჩგფხაჳ! შთა უი ამშჳჳუაგდ ნგჳჳასჳუეიტ
დგდგლ ჳარა აჩჳარფსააიტ, ჳგრთგნგდგ ნაფხმატიეიტ.
შიაფგჳათ ინრგლასუა ფშჳა ხაჳ გდგჳუეიტ,
ითგნჩრაზ რგჳნგტი უარა ჳიჳან უხნაციიტ.

1835.

აბაყა

ისგრგელტ სა სზგ ინაბგლაყაწარამ აბაყა,
ჰასკდგნკ გქუიამშამ უახდ ინაგოუ ქილარ რგმვაბა,
იპარაკხეიტ უავგ იხგმხუცუა ხგლა იარა,

ალექსანდრ იშაყა ეიპა.

გაპ, ზგნდაკ სგფსუამ სარა — სგფსგ ალირაჭოგ

სციეიე ეიპა უი ინნაწუეიტ, იიასძომ იარა —

სგხდძ კაშიადომ ამრა აწყატი აღუნეი აჭოგ

პოეტკ დგყანაწგ აბრა.

ურგსტიგლა დუ ზეგდგნჯარა სა სგძბახუ ახდამშოტ,

ბგზშია ხკგს იყოუ ზეგდგ სა სოგძშია რჰიალაშოტ,

ასლავიან რხგლწ ფავგა, აჭინ, უაჟი იბნატიუ ზგნტიგკ

ატუნგუზ, ასაზან კალმგიკ.

დაარა აკრგ აამთა ბზია სგრბალაშოტ ქილარგ,

აგურჭოგხგა-ჟია ბზიაქუა ღირალა ისჰიონ აზგ,

სგზთაგელაზ აამთა ხდამთან ახაქუითრა სგრჩოხუონ აზგ,

ალარ რრგცჰაშატირა საშთან აზგ.

უარა, მუზა, უსზგძგრკვგზ, ანცია იაჟიალა,

აზალგმქუა იუხდუა ურციგმშიალან,

ახდძ უაშთამლან, არჩოხუარეი არჯარეი უდკგლ
ეიფშონგ,

იმოუმკგნ აბზამყუ აკგდგ.

1836.

კავკაზთიი ატყუა

აპოვესტ

I აყუშა

აპაბლაჭო, რხატიგ-ვნათაქუა რგყნგ,

აჩერქესქუა უსდა უაყა იტიოუპ.

კავკაზ აფაცია ციაჟიო ირჰიო უიოუპ

აიბაშრა იახყდო აუაფსრაქუა რტიგ,

რიოგ-თულანქუა შოგფშოძოუ რფგშორა,

ნას აქმაძქუა ირხგრგაუაზ ზეგდგ;

ირგულაშიონ ურთ ამშოქუა დარა,

რგმი ზქუმხოზ აქულარაქუა ჟიპაკგ,

გგზმალრალა იანგრჟოზ აამგსოცია,

ურთ რაჰიაჩათა კშამთაქუა იჯბარაზ,

ფსგხუა ზმამკუა ახჭოკგლკააქუა რგშორა,

აქგთაქუა იცცგშიხანგ იბგლზმაზ,

ნას ითყუაზ აძლაბცია რგუქრა.

თგნჩ ირხგრგონ რაამთა ციაჟიარგლა;

ამზა აფთა ირგლოუპ იძსაუა;

უს ერაზნაკ ურთ რჭათხმა ჩოგლა

დკვლეიტი ჩერქესკ. ყუარალლა დგცცაკოუა

დააიგონ არფგს მიგლა დგთყუანგ

„აბარ აურგს!“ ჭააიითიტი ილულუანგ.

უი იჰიჰიაბჟ აპაბლა ეიზნაგოეიტ,

ეიბარკუა იკვლსიტი დგრბარცგ;

ახა ათყუა დგშინგ დგგლან იჭოგ აკნგ,

იხგ იკუაჩო ილახა ეიქუწანგ,
იფსხაოუ აძიგ იეიფშო დყუზგაძა.
ალაცია რხგ-რჭოგ ჰია აკგდგ-იბაძომ;
დგგ-ბჟი ჰიჰია-ბჟი უსგდგ იაჰაძომ;
ათსგ-ფხგძ იხოუბ უბრა იგოიუა,
დარგხათაშშაა აარლა იფსგ თგაუა.

აკრაამთაძაგდგ არფგს ათყუა
დგშთან უა იფსმაჭრა ხდამთახა.
ამშოგდგ შგბჟე ინახგსხან ითაკუკუა,
აშიახუა აქუჭჰონ ეიცრალო იხდგხუხუა;
უს ახაწა გუამჩ ჰოგხეიტ იგუაჭოგ,
იქდგშიგდგ იააქუვიტ ფშაალა აქდგბჟე;
დგფხან ამრა-ცა აშიახუალა,
უი რგცჰა დგგლჟეიტ უაყა ფშაალა;
იახაბალაკა დგფშოუეიტ ილაფშო თააძა...
იბოიტ: აშხა დუქუა ჰარაკძა,
ურთ რგწაყა აიგხააქუა ირაციოუ,
ათგვრა, აბიფარა ბრაგდცია ახტიაზ,
აჩერქესტი ხაქუითრაგდ უა იკურშოოუ.
იგულაშიეიტ უი არფგს უა დშოთყუაზ,
ფხგძშია დვაწყეიტ უი ერაზნაკგ,
იაჰაუეიტ: რგბჟე გაუეიტ აჯაზტი
შამთლაჰილა იშაჰაუ იშაპქუაგდგ...
ზეგდგ, ზეგდ აჰიეიტ აბჟე-ციგმა იგაზ;
ილა იხგგლტ აფსაბარა ლაშცოუ.
სათოუმწან ახაქუითრა იფშოუ!
უი დტოოუბ.

აფაცხა აშთანდყა დგშთოუბ
ამგლ-აანდა ავარაყნგ უა.

აჩერქესცია ადიგ იქუბ, იყამ იხლაფშოუა,
აჰაბლა თაციაჭო ზეგდ ფშაალა ეიქუტოოუბ.
უი იჭათხმა ადიეიუჟ საკარაქუა
იშთოუბ შაც-ეიწიარალა იხყაძა;
უახა იშთოუბ აყუაფა-ჭათარაქუა,
ინეიბეიფშონგ ახუქუა ჰარაკძა;
ამვა პაზაწი იყოუ ურთ რგბჟარა
ახგ გძუეიტ ნახხი ხარაძა:
ითყუოუ არფგს იშთგწუა იგუ ფჟიარა
ხუცრალა ეილაშოუეიტ იხდამთაძა...

ურგსტიგლაყა ამვა ხარა გოუბ,
უი ატიგლაჭო, იჭკუნრაგდ შითუა
აგურღმარა ახიდგრგზ რაფხმა უოუბ,
ფაგმარალა ხააა-ბაადა იზჰაუა,
უოუბ იახიოუ კგრ ბზიაბარა,
უოუბ იხდგუდიკგლაზ აგურვარა,
უოუბ იახირძ ფსთაზაარა ცაქურფალა
იგულრა, იგურღმა-გუაჰიარა იგუკოუ,
იმშოქუა ირეიდგზ გულაშიარალა
იწიახოიტ იგუ ხაშიაშიახა იშოეიბაკოუ.

აუააი ადუნეიი იბახან იარა,
იდგრუან აფსთაზარა გურაპგა ზგფსაზ,
იბეიტ აჩარჰიარა ივგზცია რგუ ითაზ,
აგურღმარაჭო ფხგძშია იაზფშოგზ აგუბგლრა,
აგუჭოგლმარა დშაშცგლაზ იბაუან,
უი აციგმლრა იმეიყთეი აკვრ წუან,
უბას იჩოეიმგზ აბზ-ციგმარა,
აშიიფხდგძქუა იზლამ-ხაარა,
ალაშოარა ნგჟნგ იავგზახაზ აფსაბარა,

ინიეგნ იხატი თგფქუა უი ზენდა,
დღვრნგ დცეიტ ჩა დგდგლკახა ხარადა,
ახაქუითრა გურდმა იზააუან ციალაშიარან.

ახაქუითრა! უარა ზაწიგკ უბზოურალა
ზნგ აღუნეი თაცი დგქუნ დგფშააუა.
იგუ თშააუა იბზიბარატი შეილაშორალა,
დგხდშიაშიადა აგულრეი აღირეი რზგნ ზენდა
აშაქუა, იპიონ დძგძო, დეილაშოუა,
უა უგლა იგუ თგოუ, გუახუას უქაწუა,
ნას დხგრხუაუა უაყა უი გურაგალა
უმჩრა დაწანგპიონ უაყა იგუძუა.

უს იყალბეიტ... იახირხაშო ფხაყა იხგ
აღუნეიაჭო უი იბაძომ აკგდგ.
შიართ, აწგხუტიანტიი იგულრაქუა ჟიპაკგ,
შიიხგშიწიახოიტ უი იყნგტა შიგჩიძანგ,
უი დტიუბ, იხგ იკუაჩო იხდშუბ წაყა,
უი დგფშოუბ, ხულფაზ აშიაფშ ეიკუაფხა
იაცთაშიარც ზლახ ეაქუ იფსთაზარა იშოუა,
უბასგდგ დაზგუაყუთეიტ ათგნჩუ ადაპრა.

აბარ ამრა აშხა იაციგრალო ითააუეიტ;
ხარანტი იაკუეიტ ანა-არა აჭოგთბექუა;
ადაქუა რახდტი აპაბლახა აუაა ააუეიტ,
იკუეიცეიუა იკნგ ურთ რჩალაქუა.
იააიტ, ხუჭგ-ხუჭლა იგოზ აჭოგთბექუა
ააიხსგლიტ; ზეგდ აწგხ ლაშცარა ნარხატიეიტ
ითაპიპიოუ ითგნჩა, იყუზგაძა;
ხარადა არკაშოქუა კუეიცეიუეიტ,
იქუყა იანთალო აცაყა შიგგუახა იკუკუაძა;

რჩიეიკუაპიპიო ფსთპიამოლა რგჩოდგრჩიეიუეიტ
იცოიუ კავკაზ დუ ახუქუა...
ახა დარბან აწგხ-მზა ანლაშოო,
ზეგდ თგნჩა იანრაპათუ იკაუუა,
აშშგპია ინეიუა ზგფსგ ძო?
დნატრგსტ აურგს. უი იჭათხმა უა,
ლხგ-ლჭოგ ამცა აქულო, ჭოგმთუა დგგუკა,
დგგლოუპ-აჩერქეს-ფჰა დყატაძა.
უი ლაფშო-ხაალა ცქმა დეიფხდგშააუა
დხუცუეიტ: აბრაყა ფხგძუმაშ სგზუა,
აციალაშიარა ბაშა ისახუმარ იჩჩაუა.

ამზა კგდუბ მაკმანა ილაშაძა,
დფგშიარჩჩო დრგცპაშო უა იააზ,
იარა იახა ლხგ ლარყუნგ, ათგფჰა
იხდშიაშიადა აძგრშოლა იზაალგაზ
იქდგში ინგქულკოიტ ნაპ-ხაალა ლარა.
ახა იარა იხანარშოთიტ უი აირგძ ითაზ,
ლა ლყნგტიი აციაჟიაბე ხაარა იაპაზ.
უი ლციაჟიაშა ილაწიეიტ, იხამშოთუა იმიტიგზ,
ნას უი ლგფშოძარა, ლგლაკთა იგუკგზ.
იარა იზელკააუამგზტ ილპიოზ აბგზშია;
ახა ლგლაფშო-გუკგრა დარშოუან ზენდა,
აფჰიგზბა ბგზ-ხაალა აბასგდგ ლპიეიტ უბრა:
უფსგ თაზ! იგუ ააღულუახოეიტ ათყუა.
ნას ჩხალა იმჩქუა ააიზგაუა,
დთგნჩა დვეიხან დთგგა,
დვაგგლოეიტ, ჩანახლა იაალგაზ აძგ
იჟიიტ უი არფგს იყაზ იძბაკნგ.
დგრკაგდგზ უაყა დნგშოთაფშოიტ წაყა
იხგ იკუაჩონგ ილახა ეიქუგშუგ;

ახა აჩერქეს ფჰიგზბა დყატყატაუა
ილაფშო-წარ ლყუიგომგზტ უეიზგდგ.
აკგრაამთა უა იჭათხმა ხათალა
ლარგდგ დხუცუან, იაიგუარა დტიანგ;
უი იგუაყრა იალარხუნგ ლხგ
ილთახგზშია ათყუა დღგჟეარცგ;
ილგზგუამთო ლასსგ-ლასსგ ლქდგშიქუა
ლჟეივეიუა ეიფხდბოუ აკგ რჰიაუან;
ლარგდგ დქუფსგჩჰაუან, იზნგმკუა,
ღგლალგრძქუა ლგბლაგუქუა დგრთიუან.

ამშოქუა აგაგჟეიფშო იცეიტ იცცაკუა;
იხდამთადა აკუნ იშოიხოიგოზ ურთ ათყუა.
აჰაფგ-ხდშიაშია ციააკგრა ილაშცოუ
დაწიანხუეიტ უი აფხგნ-მრა ანცოუ;
უს ამზა ახდტი ტიგკეიფშო იხუახუადა
იანააციგრყდო აშხაქუა გუძუა,
აჩერქეს-თგფჰა ამვახუასთა დანნგ
ათყუა იახდ ინალგოიტ ავგ წიახნგ,
აძგრშოლა, აცხა, ახატიქუა რგხკგ,
აჩაბაბა ყუაშოკადა იძნგ;
უახხმა ლჰოიტ ლარგდგ უი ათყუა იყნგ;
იარა იხგლაფშოუპ ალაქუა რგუკუა;
ციაჟიარალა ეილაწიოუ, ზგუ თიგუ
ბლალჟეი დგრგალჟეი ებადგრუეიტ ზგნდა;
იარა იზგლჰიოიტ აშხა-შიაქუა ხაადა,
აშია აზგლჰიოიტ ქგრთტიგლა არაზყგ,
იგუალაშიაშოა ხაშოთრა ზქუმ ბზანწგ
უა იაუეიტ ტიგმ ბზშიალა იჰიოუ აშიანგ,
რამფხადა ლგფსგ-ხაარა უი არფგს იზკნგ
ბზია დგლბეიტ, ინგლშეიტ ლა ლგფსგნწგრგდგ;

ახა უი აურგს ზფსთაზაარა ფშოქაძოუ
აკგრ წუან იციგმღგიჟთეი ახაარა-გუ ზძოუ:
გუგლა იზგთიუამგზტ უი ათაკ იშოახუთოუ,
იცქადა, უი იაფხმა იაატგზ აგუბლგრა —
იყალარგნ უიალა, იხაშოთხმოუ იარა
იგუალაშიარჰია დაციშიოზთგდგ აბრა.
ერაზნაკ იკანძომ ჰაჭკუნრა იკაფხაუა,
ერაზნაკ აგუადურაქუა ჰკარგუჟამ უა,
ჰშოგმგუღძო აგურღმარა აზჰაუა
იზნგმკუა ჰაჭკოგ იაიხოუეიტ ეთა;
ახა შიართ იყაიმათუ აგუახუარაქუა,
რაფხმატიი აბზიაბარა უარგდგ,
ჟივანგუაშიფხმარა აგულრაქუა,
შიმაინ დგრკეგდგხ არახდ შიფგრნგ.
იყალარგნ, აფსთაზარა იგუფწიაგოუ
გულგრთანგ დამცგლოზთგდგ ათყუა.
აგურკა, აილაგეილასრა იხაგოუ
იმაზთგდგ იგუაწაყა იწიახოუა.
დგუათეიუა აბახუქუა რგბჟარა,
ახდშიაშიარა აზგჰიანგ, შგჟდა,
ილა თაა დრგზფშოუან რციიარა
აივხაა დუქუა იყაზ ხარადა,
იშოლადა აშხა ჰარაკგრაქუა
ისირძოუპ ურთ რსახმა ფშოძანგ!
ნხართას იახდრგმოუ ასგრშიგ,
იბლა ირბონ ურთ აკაწიარაქუა
იმწგსუა ფსთჰიაშოლა რგჩოთაჰიჰიანგ,
ურთ ირგლჰიჰიო კხგ-ხაციკუაქუარაქუა
იცგრცგრუა ანაყუა ზქუჟუ ეილაშიგ,
იღმაზღმაზუა, ელდბრუს ჰარაკგრაქუა,
აჟივან იაზაიგუან აშოლარა რხაშმგ.

თენჩრეი ბეგციგეი ეილაწიო ინლაკათოზ,
 აურთ ანასუაზ, ადგდ-ბე ანგოზ,
 უბესყან აჰაბლა დალაფშოუა ათყუა
 ფშაალა ხუკაჰო დგქუტია დგფშოუან!
 იწაყა აფთაქუა ღვაწას იძსაუან,
 ასაკარახე იგაჟუან აფშოა;
 თგფკ აბარცაზ აბახუქუა ეიმდაუა
 აბნაციგდგ შია-ძგძო იფშააუან;
 აუარბქუა აცაყმახდტი იხალონ იფგრუა,
 იკიუან აჟივან აგუახდგ ივასკმან,
 არახუ რგყაარა, ახდგშცია რბგქუა
 ზეგდ აწანარძუან აუგრთ ახგფშოა...
 ნას იარაზნაკ ეიუენგ აკგრცხ, აქუა
 ფთეი მაციგსი ირგლსიტ იკათიუა;
 ციქურფალა არხუარაქუა უოუა,
 ახაჰიქუა უა იშთაზგდგ რჰიაზო,
 არვაშოქუა ხგწუან იციქურფო —
 აშხა ჰარაკგრანტი იზაწიუ ათყუაგდგ,
 ერაზნაკ აფთაქუა რგგუთა ნეიმყმანგ,
 ამრა ლაშთარა გგლარც დაზგფშოგნ,
 უავგ იიმბაც ადგდი ამაციგსი ეიცგნ,
 ზგბჟე ციგმაზ აურთ-ფშოა იწიააუა,
 დტიან ურთ დგრზგურდმაზშია ათყუა.

ახა ევროპა უავგ იხშოგვ ზეგმალა
 არატიი აუაა ბზიახუ დრგლან იხუცრალა.
 აშხა-უაა რგგუთა უი იბონ დლაფშონგ
 ურთ რდინ-ხაწარა, რგზჰაშა, რყაზშა,
 ბზია იბონ რგფსთაზაარა ეილაშოუა,
 ურთ რგსას დყგლაშა, რნგყუგაშა ატიგ,
 რგნაი-ააიშა, რეილყმარა ზეგდგ,

ნასგდგ რგლასშა, რგმჩ-რგლშოა წარნგ;
 დრგზფშოუან უი საათლა დტიანგ,
 ზნგზგნლა აჩერქეს დგშოცოზ იბაუან,
 ითბააუ ასაკარახე, მა აშხახე ჰარაკძა,
 იხგლფარჩი იუაპეიქუაწიეი ეილგზააუან,
 იშკელ დანგგლა იხგც კნგ დლასძა
 დეინაალო ზეგმარგლა იარა დშოშიგრძა,
 დფგრუაზშია იბონ იშოითახოუ დკაუუა,
 ფხმაყა აიბაშრა იზგფშოგზ ატიგ ძბაუა.
 იფშოძაძა იყაზ უი ბზია იბაუან
 ამათია ავგთია იციანაალო იძახგზ,
 აჩერქეს აბჯარლა დეიბგთან, დეიქუშთან,
 უიალა უი დგურდმო დჩოგრბონ იშოაფგზ:
 უი იშოუბ იკუალძ მკაშაძო დზგხჩოუ,
 იმოუბ აყამა, აყუარალ, ყუბანტი ახგც,
 აჰიაჩათა, კგზას ესნაგდ იფხმაძოუ,
 ჯა იცგზბოუ, იაწოუ იფსახგ.
 უი ხმააკ ჰია იმაძამ აკგდგ,
 შაყოუკგზ ჩოგუაგვზ, დიზხუცუამ აძიგ —
 ზეგდ იზეიფშოუბ, ზეგდ აკოუბ უი იზგ,
 ეიწახარა ზქუმ დგყოუბ დგშოლულუოუ.
 აკაზაქ გუზიანცია რზგ ამჩრაქუა ზლოუ,
 უი აზგ მალ დუუბ — იჩოლარჯ იჩოგრფოუ,
 აშხა უახმადქუა ირგლაძოუ, ურთ ირფოუ,
 უი კგზა იაშოოუბ, აკგრძა ზგჩჰახძოუ.
 აჰაფაჰოგ, ნას ადი-შაცრაჰო შოეიბაკოუ
 ავგსთაა ფსგციგმარა აჩოაძოიტ უი იყნგ,
 ერაზნაკ იაშოთიფაან ახუმჰალ იწარუ,
 ამკაზავ დიჰიგნჰოიტ დგფნამკოუა აკგ;
 აიდგსლარაჰო დგჯბარახა დნეირ,
 აკრგ აძბოიტ უი იმჩ იაჰია ააციეიცეირ,

ნას დჯაშახუხა აშხარახე ხარა
 ანგუუავ აყუარად დაგოიტ დფგრუაშია.
 აჩოგ ცაუეიტ იშოალშოო ითყდანგ,
 ხაწარა მცაბზლა იარგდგ დგთიძაშია;
 ზეგდ იმვოუპ უი: აძგთყუა აძღდგ,
 აბნარა, აცაყმარა, აჟურა, აკაძღგ,
 აშამვა იშოოუპ იხძარცგ იცცაკუა,
 ასაკარახე იჩოგ-შოგბეგ გოიტ;
 არკაშო შიახხა იაფხმა იცეჭურფაუა —
 უი აილაშორა კგნტუა უახე იცოიტ;
 ამვაზავ იალაჰაზ აწახე უი დაგოიტ,
 იჟიუეიტ იმაჭგმკუა იხუაშუ აძგ,
 აფსრა დაჰოოიტ ლასსგ დაგარცგ,
 ილა იხგგლოუშია იბოიტ უბრა...
 ახა იჩოგ თულან კალმაჰაუშია იძსუა
 აყუარახდგ დგრკაგდ დაანაგოიტ იარა.

ეიბაკ-ეიბაშოთუა აშიახქუა ხალო,
 აძგ ილჟეიუა უაყა იცეჭურფოუ,
 აფავ ჰარაკახე ზგცფგხე ხთიალო
 აწგხ ლაშცარახა უა იანახატოოუ,
 აჩერქეს უბგსყან უბრა აყუარაჭოგ,
 იეიდიჰიალოიტ იშიგზ ეიზაკნგ
 იმათია, იაბჯარ, ნას იჯაფჰანგ,
 იარა იუაჰა, იხგ-ხეჩაგა იკუალძგ,
 უბას იხგცგდგ, ნას აცეჭურფარახდგ
 იარგდგ დგფაუეიტ დკაუუა,
 ციშიარადა უაყა იჩოგრლულუაუა.
 აწგხ თგნჩუბ. იგუნქმუეიტ აძგ;
 აცეჭურფაქუა შოუეიტ დგზმან იცაუა
 აყუარაქუა დრგგაუა ხარა,

ნაყ ნგრციყა იხგქუგგლან აფავ,
 რაბჯარ კნგ აკაზაქცია ჰაფშაუა,
 ირბოიტ იღმნგ იცო აძგ-ციქურფავ —
 დამან უი, იხარგდაჟუა ალაშცარაჭო ეიქუაძა,
 იაბჯარ აგონ აციგმა ნგყუგავგ ზგნძა...
 უზხუცუაზეი აკაზაქ უარა, უთააძა?
 იუგუალაშიომა იცაზ აიბაშრა ატიგ,
 აფსრამვა უანგქუზ ახეშაარწიგრაზ ადიგ,
 არ რგჩოხუაფხდგდ ნგჰიარაქუა ზეგდგ,
 უბას უფსადგდგლ? აფხგძ ბააფსნგ!
 სათაშიგმწან ზგხ იაქუითუ აქგთა დუქუა,
 საბაცია რგვნრა, დონ წაუგლა ახგქუქუა,
 აიბაშრა ამშოქუა, აძღაბცია გუკქუა!
 აძხგქუ დგნხგქუგგლტ ზჩოძა ინეიუა ალა,
 ახუმჰალ აშოუეიტ ახგც აჩოგხხა —
 იგეჟუა ინეიუეიტ — დკაჰაუეიტ აკაზაქ,
 აშა ნგქურშოუა დგლაჭყყდან ცაყდაკ.

აჩერქეს თგნჩ ითააცია რგგუთანგ,
 იაბ ინხართა იხუშოთაარაყნგ
 ფშაალა გურკადა უაყა დანტიოოუ,
 აფგრღგ აჭოგციიუეიტ აცცგში ახატოო;
 დლასუა უბგსყან დააჩოგჟოფან იჩოგ,
 აშხახგნტიი იააზ აწგხ აგუაზგ,
 უი იჭოგ დგვნალოიტ აყგრ დააფსახა
 დნატოოიტ ფშაალა ამცაჭო იჩოგფხა, —
 უბგსყან აფშიმა დიეიხგრხუო იარა
 სალამლა დიფგლოიტ იზაიიზ აუავ უბრა,
 უი ასას ჩანახლა ინაიითოიტ ითინგ
 ავგ ჯბარა ეილაჩჩო იჟირაცგ.
 იუაჰა იქუწან აფაცხა-ლვა ახეხუაშუ,

აწგხ იხთიგოიტ ამკაზავ ჰაზჭოუ,
ნას შეეგმთანდა ინიუეიტ იარა
იფხმართა, დახდესასგზ აკენრა.

აჭთარ ბაარან ანგჰია აჩონგ
ეიდგუფლა იტილონ ეიზანგ;
იხუძარუა, იგურღო, აამთა რგხგო:
ზნგ იშთგხთუა აბჯარქუა ეიბავო,
ეილგფშააუა, ახუმპალქუა იწარუ
ანდგრშილაკა აშაუარდგნქუა თარწონ იკაუუა;
ზნგ ნაყდა ახუ ახაპარაკგუ
რჩიეიზაკნგ ზეგა უახა იშთეიბაკგუ,
აცოყმარა იანეიხსლაკა იკაპაუან უა,
აბნაცი ანგრხუა ეიფშო ადგდგლ რშაყდონ,
ასაკარაქუა ასაბა იადგრგონ,
ნას დარგდგ რჩიეიზაკ ეიბარკუა იცონ.

ახა უიალაგდგ იგუ ჭოგლდუან რდუნეი,
აიბაშრა იაზკგზ იშოუან რგუი რშეი,
იანგხუმარუაზ უბას ცცაკრალა
იახდგრყმალონ ზნგდგ დაჩთაკალა.
იზნგკემკუა აჰიაქუა ცგრცგრუან უბრა
ეიბარხაგაძანგ იახდგქუზ დარა,
უა იკაპაუან იტიგზ აუაა რგხქუა,
იგურღოონ უიალა აჭთარ უი ზბაუა.

ახა აურგს აბართქუა თგნჩ დგრზგფშოუა
იყარწოზ, რაამთა ზგაშაქუა იბაუან.
უი ფგხა ბზია იბონ ახუმარრა, ახაძ-აფშოა,
უი იიბოზ დაბგლუან იგუახგ ეილაშოუან.
ზგხ იაქუითგზ რგცპარა ზმამ,
იშთააიგუახოზ იბონ იწგხუტია,

აიდგსლარაჭო იხაშთაშოიოუპ, იცაძამ,
იფგლაუაზ იხამთანდა აწსა.
იყალარგნ იხუცრა რწაულან,
იგულაშოიოზთგდგ უი იაამთა იცახაზ;
იკგზცია ზეგდგ იკუშოა ივაგგლან,
იარგდგ დგურღო აკგ იჩთანეირშუაზ...
იგუ იალაზუ ურთ ამშოქუა ინასკაზ,
ამშოქუა იგულდგრთაქუა ზჟაზ,
მომზარგდგ, უი იბზიაბარა აზპაუა
აამთაქუა შოგიხგიგაუაზ ზნგ,
ნას არატი აბნა-უაა რყაზშაქუა
ასარკეიფშო იბონ ეილგკა ზეგდგ. —
ურთ დრგზხააუა ირწაულან უა
იგულაწანდა იწიახგნ ზგნდა,
იარა იხგ-იჭოგდგ აკგრ ზგჩპაუაზ
აჩთაფსახთიტი აჩთეითაკოუა უი აზგ.
უი აგულდგრთადატი ხაწარა ილულუაზ
აჩერქესქუა მიტიშთა ირბაუან,
დახდგქუნაზ დრგცპარშონ დგზბაუა,
ნასგდგ იხუთხუთუა რხალა აკგ რპიაუან,
იხგჩხუაუა ირგმაზ იკნგ ათყუა.

II აეუშოა.

ბარა ურთქუა ბდგრიტ აშხა რთგფპა,
აგუეილშთარა, აბზაზარა ხაა ატიგდგ,
ბარა ბგბლა ციგმზოუშთა იკაჭქუა
იაჰიონ აბზიაბარეი აგურღმარეი რტიგ.
ბარა ბგვზა აწგხ ლაშცარალა
ბანგუდიკლოზ დბგზძატიუა ბრგლულუანგ,
ბბგლუა, ბუალუაშო გუაჰთარალა,
ბა იბზაშოთუამ აღუნეიაჭო ზეგდგ,

ბა იბჰიონ: უარა სა სგხაარა,
 ირგჩია უბლა-გულრა თბაარა,
 უხგ ადწა აბრაყა სა სგუაჭოგ,
 იუხარშოთნგ უხაქუითრა, ნაყ უკვწრაგდგ.
 უარა სუცნგ ასაკარახხ ხარაძა
 აცარა სა სეიგურდმოიტ უაუზგ!
 ბზია სბა! აგურა გა უაჟირაანდა
 იშოგუდიმკვლაც სა სგბლაქუა უავგ;
 სა სახიაზ უაყა სცირთაჭოგ
 ჩერქეს ჭკუნკ ზხდგბლა თგჯჯოუგდგ
 დშოგმაიხმაზ ირძანგ ბზანწგ;
 სარა სგყოუბ სგუჟილა ჯბარანგ,
 ნასგდგ სგცქმოუბ ხათალა სფშოძანგ.
 სა იზდგრუეიტ, სლახდგწა აჩოაძიუბ
 იზგრთოუ საბი საშეი ურთ ზლოჟეიშია ციგმოუ,
 სარა ბზია ისგმბო დარა ირთახგუბ
 იტიგმუ ჰაბლაკახხ სგრთირც ახმაზგ;
 ახა საბი საშეი სრგჰიაბ იკუხშოოუ;
 ირგმურ მა აყამა, მა ახუში-შოჰამ სგფშოაბ.
 სგზმგხუო მგჩდულა უარა იჯაშატიგუ
 სა სუგლაწიეიტ ზგნდა სუჭოჰიაროუ;
 ბზია უზბოიტ სგმშო უშოჟიბაკგუ,
 უარა ულა სვაშიტ სა საურაზოუროუ...

ახა იარა ჭოგმთ ცჰაშარალა
 აფჰიგზბა ფშოძა ბლალა დღგზფშოუან,
 ნას იხამთოუ უაყა ხუცგრთალა
 აბზიაბარატი აჟიაქუა იჰიაუან.
 უი იხგ იხაშოთუან: დეიმჩოხანაკოუა
 იგუალაშიოზ ამშოქუა იცახმაზ,
 უბგსყან ილადგრძქუა თვგრუა

ქუარშოგწას წაყა ინკათიახმაზ.
 აწსა ხმანთეიფშო ითან იარა იგუაყნგ
 აბზიაბარა აგუჭოგდარა აგურკარა.
 აფჰიგზბა ქუფშო ლჭოფხმა აწგხუტიანგ
 იაგჰიეიტ იგუთგხაქუა უბრა:

„სგბხარშოთძა: ბა ბგზიაბარა,
 ბა ბგურკაქუა სრგფსადამ სარა.
 სასჭოგ იბმგრძგნ ბგმშოქუა რგხაარა;
 დაჩოა არფგსკ დგფშოა ბარა.
 იბზიაბარა იშოაფსახხუა ბირბაბ
 სა სფსგ ხაშიაშიარა იხამთოუ;
 უი იგუ ცქაძა, უი ცქა რგხუ იშაბ
 ბა ბგფშოძარა, ბა ბლაქთა ითგჯჯოუ,
 იმცა-ფგრღგშოზ ურთ აგუძრაქუა,
 ნას ბაჟია ხაარაქუა იგუქმოუ;
 გურდმარადა გუაჰიარაკ ჰია მუა
 სა სკანდაშოტ სგმჩგდგ კაფსოუ.
 ბა იბბოიტ აბზიაბარა არგცჰარა იახყმაზ,
 აფსეიბაკრა შთამთალა ზგნდა იჯაშატიხაზ;
 ბგსყუაწ სარა, ირგცჰაშა შთა
 სგუაყრა ხამთარაქუა რხათა!
 არაზყგდა, იზბან ნას უაჟირაანდა
 ბზამბაცგზ ბარა სა სლაკთა,
 ურთ ამშოქუა, ზგგურა ზგოზ ცაძაანდა
 ნას იდუზ ფხაყა სგულგრთა!
 უი აამთა მვასტ, სა სფსიტ არაზყაზგ,
 სგულგრთა აციაარაგდგ ფგრნგ იცეიტ;
 დგრციგხყეიტ ბგგზა აბზიარაქუა ზეგდგ,
 აციაანგრრა ხაარაქუარზ დხაჰიხოეიტ...
 ზაყა იხამთოუზეი, ქდგში ხაშიაშიალა

ფსგ ზლოუ გუძრაღა ათაკ აჰიარა,
აბლაქუა ითიუ ლადგრძეშალა
იხაშიაშიაძა ინეიფელარ დარა!
ურგუაყუა იბაშაძოუ შეცრაღა,
ციანგრადა უცია რუთახუხუა,
ეივგზარატი ეიგუდიბაჰიჰიალარა,
იშოფახამოთოუ ახუცრა ჩიადი იზგ უა!..

უსყან ფშაღა უბას ხაღა
უარა იანუგო სა სგუძრაქუა,
უა უზგნ ამთა ბზიაბარაღა
ლასსგ იმვასუეიტ, იმგუარკუა—
ათენჩრაჰო ალაღგრძქუა ლბაადო,
ზეგა სხაშოთუა, სანგყოუ იშოაკუმ,
სა სჰოათხა, იფხეძუშია სგზოთ,
ისახა ზბოიტ ნაჯნატი ხაშოთრა ზქუმ;
უი სიფხდოიტ, სარგდგ სიზხუცუეიტ სერზო,
სციაჟიომ, დგზბომ, სძგრკუამ სარა;
უარა სგჩოუსთოიტ საურაზოუროუ,
ამაძა ციაარა სგუდსგჰიჰიალოიტ აბრა;
უი იზგნ ასაკარაჰო სგლაღგრძ კათიოიტ;
უი ეხაბალაკა დსგკუბ იჩოკგნწა,
ნას ილაშცოუ აგურკა ახაირტიოიტ
სგფსეიბაკრა იხაშიაშიახაზ ციააკა.

ისგზნგე მშიან სარა სრაზყქუა,
ითენჩუ სა სგუდგრთაქუაგდგ,
აგუალარშიარა, ალაღგრძ, აგურკაქუა:
ურთ რეიყუშოარა ზბგლშოუამ ბზანწგდგ.
ბა იბაჰაიტ სგუ ითაზ ხეტნგ;
სათამზ... ჰაიფვგრწრაზ იააგ ბნაპგ.
აფჰიგს ლგზზიაბარა ინაროუნ ჰამთაკგ

დარგუაყუამ აიფვგრწრაჰო უბას:
აგუჰგდღარა ააიბ, აბზიაბარა მკასპ,
ბზია დგბბაპ იფშოძოუ ჩიადიგ“.
დქაგზქაგზუა ლალგრძღა უა,
დტიან ფშაღა იქუფშოგზ ათგფჰა;
იფსთჰიაშოძა ლგლაკთა თააძა
ურთ აგუაყრა რნგფშოუან ზგნძა;
უი დციგშოძა აგაგჟეიფშო დწგსუან;
ლგზზიაბაჰ ინაპახდგ დნაძან
ლნაპგ ინაპგ იაქუნ იხაშიაშიაძა უა;
ნას უი ლგზზიაბარატი გურკაქუა
ლაჟია ინალალწეიტ უბგრთ ჰიაუა:

„ახ, აურგს, აურგს, ნას იზბან,
იმდგრძაკუა იზეიფშორაზ უა უგუგ
სა სგჩოუსთოიტ ბზია უზბან!
ფვტრაამთაკგდგ აბრაყა უა უჰგ
აფჰიგზბა დთგნჩძა ლგფსგ ლწეიტ;
ფვტრაჰ ლგწგზ გურღაქუაგდ აკრგ
ლლახდგნწა ხუთას ილზაანაგჟეიტ!
მგშოკგ ზნგ ილზაახოუამაშ ეთა?
ითახაძომა ლგურღმარა ზგნძა?..
იუჟარ უარა იულშოაუან ათყუა
სა სგძლაბრატი ფგშოამრა ახანძა,
მა არგცჰაშარა აყნგტი ზაწიგკალა,
ჰგვმთუა უსგზნგყუარ იხააძა;
სარა უა უგუგ ყასწარგნ ხათალა
ხლაფშორა უთო ფშაღა იფშოქაძა;
სა ისგზხჩარგნ იციარა მინუთქუა,
უბას ითგნჩრა ავგზა იგურკაუა;
უა იუთახგმხოეიტ... იუზაზგრშოთ ურთქუა

დარბან ლარა აფშობა იკაჭჭუა?
უი ბზია დუბოუ, აურგს? უარგდგ ბზია უბოუ?
სარა ეილგსკაიტი შთა უა უგურკაქუა...
იათოუმწან უარგდგ სა სგგუნქმრაქუა,
ურხემჩჩან სგუაყრაქუა იხამთოუ“.

დთგნჩხეიტი. ლგლაღგრძქუა, ლქმრაქუა
აფჭიგზბა ლგუ ჭოგრკაიტი ლასსგ.
აქიადა ლქმგშიქუა ქუაცქუაცუა,
ციანგრრადა იშამჩქუა შგშუა,
ილაღა-კალგონ ეერგდჰია ლგფსგ.
ნას ფშაალა ათყუა ინაპალა
უი არგცჰა დააშთგზნ, უს იჭიეიტი:
„ბგმწიუან: სარგდგ სგქუცოუბ ლახდგნწალა
აგუაყრაქუა სრგქუშიახეიტი აკრგ.
მავ, ისგზდგრუამგზტი აბზიაბარა ათაკ:
სგგუბლგზნ ხაძინგ სგურკავგზნ საძინგ;
უს ციგმწოუშია საგდგციოიტი ზგნძაქ,
სგრგულამშიო ასაკარა აგუთანგ.
სფსგზ ხარა ნაყ სნაკაგაგაძანგ;
იღამრახავ სა სზგნ ადიგ ითბაადოუ;
უა იხუაშო სგბავქუა ხუარჩხაძან
ადაქ შამთლაჰიქუაგდგ ჟაქცავ ეიმგტტი“...
აწგს ციაშქუა ფშაალა ითააუან;
ნაყ ხარაძა რსახა ეილგზნაუან
აშხა-ხუქუა სგლა ითაჰიჰიანგ;
ეიჭთაფშოუა რგზქუა ლარყუნგ,
ურთ ეიფგრწიტი ფშაალა ინაქუაცან.

ათყუა დთგგა უბრი ინარკნგ
აჰაბლა იხალა დალან უი დგფიუა.

აშიახუა აქიგანახდტი ილაშთაუა
ამშო ჭოგცქუა აანაგონ ესჩინგ;
აწგსქუაგდგ ცაუან ეიშთახხნგ;
ახაქუითრა ბაშოლუბ უი დზგხდუა.
იააციგრყდარ მა აქუასავ ბნა მაჭლა,
ინიყდარ მა შიარხეკ შთაბალაკ;
უი დეილაშო იშთგბე გოიტი დაჭლა,
იარა დგფშოუბ, დააირუშ ჰია აკაზაქ,
უახგნლა აჰაბლაქუა ზგრჰიუა,
ატიქუა ჭოგზნხუა აუავ დუღუა.
ჭოითუეიტი... ახა თგნჩროუბ ეიქუშშგ,
აციქურთაზაწიგ აშოგკდბე გოიტი იღდუა,
აუავგ დგუაზთაზგა აშიარახ შიაუა
ასაკარახ უი ცოიტი ირჰანგ.

ზნგ იაჰაიტი არი აურგს ითყუაზ,
აშხარახ იგაზ აიბაშრა-ბე ილუღუაზ:
„აუახად რახდ, აუახად რახდ!“ იკუეიტი ჭოგთუა;
რგშთგბე გაუეიტი აბვატიგ დურაქუა,
რკულაქუა ცგრცგრუა, იბდჰააუეიტი რუაპაქუა,
იფაშთაშოიტი იკუადგრუ ურთ რგჩქუა,
აქიგლარახ აჰაბლა ზეგა ხოიოუბ,
ადიგ-ეიბაშგროთა იააძახდოუ იბნაკნგ
აძხგწრეიფშო ზჭოგნაზხაზ ურთ როუბ,
იკუეიტი ნაყ ყუბან აფშოაჰიახდგ
აკრგ რგარც მიგლა უა ირჰინგ.

აჰაბლა თგნჩხეიტი; ამრაჭო იციოუბ უა
ავნგ ყარუგლრა ზუაზ ალაქუა.
იყდანტაზბა იხიქუარააძა ახუჭქუა
იხუმარუან რშოგკდბე რგაუა;
ურთ რაბდუცია უა იტიოუბ ეიკუშთანგ;

რთათგნეიგა-ლვა აჭაუაჭო ეიწიახოიტ.
ურთ ფშაალა აძლაბცია აყატო
რაშიაბეჩქუა ირზგძგრუეიტ იგო,
აუიციაგდგ უიალა რგუ ჭოახოიტ.

ანერაქან აშია

1.

აძაჭოგ ივუეიტ აცექურფა-ლდგ;
აშხარახდ თგნჩროუბ იკაუუა;
აკაზაქ ილაცია ნთააიტ დააფსანგ;
იჯოგრტი ბჯარ ინადიწან იხგ უა.
უმეციან აკაზაქ აწგხ ანგლაშცოუ
აჩეჩენ ნგრციყა დნგუეიტ დგმტიაძოუ.

2.

აკაზაქ დგძსაუეიტ აშოხუალა,
აძგ აწახდ იკათა ლაშთუა.
აკაზაქ უძაყურგლაბ ფშაალა,
იშოძაყურგლო ეიფშოწიყა ახუჭქუა,
რჩიანგრკუაბო, აშოორა ანკატოუ:
აჩეჩენ ნგრციყა დნგუეიტ დგმტიაძოუ.

3.

აძგ ილბეიუა აჭოგქუ აფშოაპიახდგ
აქგთა ბეიქუა შითუეიტ რგზჰაუა,
აშიაპიაცია კუაშოოიტ ეიკუშოანგ.
შიგვ აურგსქუა, აშიაქუა ზჰიაუა,
შიგვნგყა შიგცცაკნგ შიგმცოუ:
აჩეჩენ ნგრციყა დნგუეიტ დგმტიაძოუ.

ას იშიაპიონ აძლაბცია. აძგქუაჭო დტიანგ,
აურგს დხუცუეიტ მაძა აცარაზგ,
ახა ათყუა იშამთლაპი ხდამთოუპ,
აძწაულა აცექურფაქუა ლდოუპ...

უეიზგდგ ითგნჩხო იციეიტ ასაკარა,
აცაყმა ჰარაკქუა ალაშცა რხატიეიტ.
აჭაბლაჭო ავნგ-შოკუაქუაქუა რციაარა
ამზა-ციგშო ალაშოარა ნარხგჭქეიტ;
აკალმაჰაქუა გციოუბ აძგ აწახდმა,
აშაურდგნქუა რკიბქუა ეიქუტიახეიტ,
ეერგდ-ჰია იანგვუა ნაყ აშხახდმა
ხარა აუახად რშაპგ აბუგ გაუეიტ.

უბგსყან იაყალტ შთგბეგკ იაჰაუა,
იაგაათხმაღგრშითიიტ აფჰიგზბა რკურშო,
აბარ უი დციგშოძა, ნასგდგ დგურვოუა
ლჭთაალხეიტ იარა იშოყა დნაფშოუა.
ლქეგშიქუა ირთახგუბ უაყა აკგ რჰიარცგნ,
გურვალა ითიუბ უი ლგბლაქუა წყაა,
ლგხციეიქუარა ეილაჰაუა ეილგბზაა
ლგეიკახგრი უი ლგუი ირგხანგსსგნ,
ახდარხდ ცგრცგრუან ლგზნაბგკ აჭოგ,
ეგიაყნგ აჯოგრტი ყამა იწარგუ:
დცოუა ჟუმარგნ აფჰიგზბა დგცცაკნგ
მაძა აიბაშრახდ, ახაწარა ახდოუ.

ლგლა დვახო ათყუა დიჭთაფშოუა,
„უპ, — ლჰიეიტ აშხაქუა რგფჰა: —
აჩერქეს დუფგლომ უახდ ჯარგდგ.
ულასგ იუმგრძგნ აწხ — ამთა ილაშცოუ;
უსთ აყამა: უშთა-მკა უზლაცოუ
ალაშცარაჭო იგუეითაშოამ აძიგდგ“.
ახდარხდ კნგ ლნაპგ იწგსუაზალა,
ლჩოგლალგრყუეიტ იარა იშაპახდგ;
აიხა-ბუგ გოიტ იაჭოლგრხოზალა,
ლგლადგრძქუაგდ ლოეიუან იკაჰიპიგ —
ადაჭგდგ უა იფგტლოეიტ აღდოა ახგაუა.

„უხე უაქუითუბ — ლჰიეიტ ათგუჰა,
 უცა!“ ახა ღგფშორა იჰაშატიუ
 ღგზიბარა ნანგფშორ ღუღუა.
 ღარა ღგუაყუან, აფშოა ზბეგ ღგუ
 შიგშიუან ღარა ღკურჰა რგბღააუა.
 „ო, სა სვგზა! აურგს ჰააიტიტ უა,
 სფსაანდა ნაჯნატი ბა ბოუბ სა სვგტიუ,
 ინჰაეგბ ჰარა არი ადგგღ იმიტიუ,
 ბაალა ბსგცნგ...“ მაპ, უს აურგს მაპ!
 უი გძეიტ, აფსთაზარა ხაარა,
 იზღგრუან ზეგგ, იზღგრუან აგურღა-ჩარა;
 ზეგგ მვასიტ, იაგგძიტ რგშხაპ...
 იყალარგზუ? ბზია ღუბოუ ჩაძიგ!..
 ღგფშოა ღარა, ბზია ღბა ღარა,
 ნას იარბანუ სა იზგურგოუ შთაგგ?
 იარბან გულგრთაღა სვგტიარა?..
 სათაუმწან! სარა სვგზიბარა
 უარა იუცნგ იყალოიტ ესქგნაგგ.
 სათაუმწან — იუხარშოთ სა სვუაყ-ხამთარა,
 აწგზუტიანდა... უა უნაპგ სვრკგ“. —

აჩერქეს ფჰა ღახგ ირხეიტ უი ინაპგ,
 გუგ-ჰალაღა ღა ღგშოყა დაგნაფშორიტ,
 კრაამთა ეიბაგუძუა აიფგრწრა იაზკნგ
 რგზიბარა ეილაწიარა აადგრფშორიტ.
 რნაპქუა ეიბარკნგ გულგრთაღა ითინგ
 ინეიტ იახგთგნჩრაზ აძგქუან ღარა —
 აძგ — წაულაჰო უი აურგს აბრა
 ღგძსო ღზღლტ აციქურფა ეიმგუჰიანგ,
 აბარ ნგრციტიი აფაჰქუა ღრგზნეიტ,
 აბარ იარა ღგრხგსუა ურთ იკოუეიტ...
 უს აძეიღაშორა აშოგკგ-ბე ააგუეიტ,

იაგგთგვიტ უაყა აღგზ-ღგზ-ბეგ...
 იარა ღგნეიუეიტ ნგრცა აყუარაჰგ,
 იშოახყა ღგფშორიტ... აყუარა ცქმაძა იბეიტ,
 იშოახხა იშოკუაჰუაძა ეილაშოუეიტ
 ახა ღგყამ აჩერქეს-ფჰა აყატა
 მა აყუარაჰგ, მა აშხა აშაპახგ...
 ზეგგ ფსუბ... აყუარა ახგცოო ითახუხუა
 აფშოა ზაწიგკ აბუგ ღას გაუეიტ,
 ამზა რგქუჰქოუ აძგ-ციქურფაქუა
 იხუაშო-ხუაშოო იბუაძნგ იცაუეიტ.

ზეგგგ იღგრტ უი...

ნას აიფგრწრატა ღაკთაღა ღარა
 ზეგგ ააიმიღეიტ უაყა აწგზუტიანდა
 ითაციუ აჰაბლა უი აანღა აგუარა,
 ადიქუა, არახუ ახიხგჩაუაზ ატყუა,
 აყუაფა-ჰაფარა, აშამთლაჰი ახგნამთაზ,
 აკუარაქუა, შგბჟონღა უა იფსგ იშაუან.
 ნაყ აშხარახგ აჩერქეს ზლჟეიშა ციგაზ
 ახაქუითრაზ აშიაქუა იჰააუან.
 ალაშცარა ჟიგანახგ იაღახო,
 ამშო ასაკარა ხუაშახგ იტიონ.
 იგღლტ აშიაფშ. ამკა-ჰა ხარა იგო
 ღანგღანგ ზზგ იაქუითუ ათყუა ღცონ,
 უი იჰაფხგა აფთა ირგლგქკოზ იბონ
 აურგსტი შიაქგ-ფსაქუა ეილგზააუა,
 აჰარაკგრაქუა რჰგ რგჰგო-ბექუა გონ
 აკაზაქცია უა ყარუგღრა ზუა.

აეპილოგ

აბას ამუზა, ახუცრა ავგზა ღას
 აზია ანწიამთახგ ამკა შთნახუან,

ახატი ვენოკაზ უი იჭონახუნ
 კავკაზ აბნაჭოტი აშითქუა ირგლან.
 უი აგუ ხერხუნ არა ინხაზ,
 ურთ აიბაშრაჭო ახად ზერჰან,
 ამათი ციგრშიაგ შახარფაზ
 აჯნგშო სზაიუან ახგ შახაზ;
 აჰაბლა თაციქუა ეიმდო, ივუან
 აბახუქუა ირჭოან უი ახალა,
 აჰისა-ეიბაციაგ რაშია ეიგუნგვუან
 იაზგდგრკუან იარშოანხალონ;
 ბზია იაბონ აშაარწი თგფქუა,
 აკაზაქცია რქულაბუ უა იანგოზ,
 ახუადა ეიუქქუა, ათგნჩ თოუბგთქუა
 აუახად შოგკაბგუ ანრგხაძოზ.
 აშიეი აუიაბუი რგნცია
 გუალაშიარალა დთიუპ იახა,
 იზდგრუადა ეითალჰიახგრ უი ვაფხა,
 კავკაზ აუიაბუ ლოეიშიაციგა;
 ატიგლა ხარაქუა რაუიაბუ უი ილჰიაპ,
 ნას მსტისლავ იჭოაგგლაზ ზელშოალა,
 აჩარჰიარა, აურგსცია რთახაშა ნაჰლგრჰაპ —
 ახდგრხურა ზდგრუა აქერთუა ძლაბცია რგმშოალ :
 აშია აზგსჰიოიტ აამთა ხაძგ ზმოუ
 იგუაყოუაზ კავკაზ აიბაშრა გაგა ანახალაზ,
 აზგუათანგ, ჰაჰშაუარდგნ, ვ-ხგკ ზმოუ
 უი იახაკო ხგხა იანხალოზ;
 ტერეკ ეიქუშოლა რაფხადა
 აიბაშრა ანაავალ იდგდუა,
 აურგს დოულქუა რგბუგ ანხალადაზ
 აუაა ახტიაზ აუსქუა ძბუა,
 დააკგლყეიტ ციციანოვ იგუ ბშოალადაზ;

აშია უზგსჰიოიტ ატგრხაწა,
 ო, კოტლიარევსკი, კავკაზ ზერხუაშოზ!
 იახდგქუგგლოზ უშაპაწა —
 უშოთა გუაჰა აზვა ითატიოზ
 აუაა ნნარწიონ, იქუხუა არა...
 არაყა უაფგრწტ აშაუგა აჰია
 აიბაშრა უარგურდომ უაჟი უარა;
 ახად ზვა უჩათა, ათგნჩრა უაჰიო
 ათგნჩრა მშონგჰია აგადა უბოიტ,
 უკნგ უხუთაა უფშოაუეიტ,
 ახა ამრაგგლარა აჩკგდყა იჰიჰიოიტ,
 უხგ სგლა იფახნგ ითაჰიჰია
 კავკაზ უჩიქქუა, ერმოლოვ დააუეიტ.
 აიბაშრა აწიაბუ თგნჩ ეიქუტიეიტ.
 აურგს იაჰია ამბატიდა ალშოოიტ.
 კავკაზ ფაგა აჩგშია იქუფეიტ,
 შიხგ შოაწო უა, აფაციაგგ შიალშიონ;
 ახა იშიმგხუეიტ ჰარა ჰშა,
 აბლა ხკგა იშიშიგზ აკუალძგგ,
 აშხა დუქუა, აჩქუა იცცაკოუაზგგ
 ახაქუითრაზ იშიგმაზ აყაზშა!
 ბატგი იშორეიფშო ზგნდა
 აბიფარა იფსახუეიტ უაჟი კავკაზ,
 იახაშოთუეიტ აბაშრა ალა უი იახდგზ,
 ახჰაქუა ნნაჟუეიტ იწარდა,
 შიგზთაზ აჰიგიქუა უა შიარა,
 ანგყუაჰ დრგზნეიშტ დგმშიადაკუა
 ირგლშოაშტ ურთ უა იმდადაკუა
 შითახაშა აუიაბუ აჰიარა.

მოცარტი სალიერი

აკთიი ასცენა

აუათახ

სალიერი

ზეგდგ ირპიოიტ ადგდგლაჭო აიაშოა გყამ ჰია.
ახა აიაშოა შოგყამ ინეიპანგდგ იზდგრუეიტ სა სზგ,
უი ეილკააუპ, მაკრა ზთახგმ აკ ეიფშო.
აყაზარა ბზია იზბო სიიტ სარა;
სანჭკუნძაზ, ჰუახუამა ჟიგტიაჭო
აუარლან ბეგ ანგოზ იპარაკდა,
საზგძგრკუან, სძგრკუან სმააფსადო — სგლადგრძქუა
ზხგ იაქუითგმგზ, ილთეიუან იხაადა.
სგშმაჭძაზ სრგგუთასტ ანგჰია ხუმარრაქუა;
ამუზიკა იაციტიგმუ ანაუკა სა სზგ
იხშიაშიეიტ; სჩამთო საჭააპკუა
ურთ სგრფგრწიტ სარა, სჩასთეიტ
ამუზიკა მაცარა. იუადავგნ რაფხმატიი აშაჭა,
იგურჭოგლდგან რაფხმატიი სგმკა, ახა ისხგზგოეიტ
ფასატიი სხუჭრა ყაზშაქუა. სნაპყაზარა
აყაზარა იაშთახდ ანეიგა მკას იაზგშთასწეიტ;
სა სუს საზყაზახოეიტ. სნაციაქუა
სა ისგზხუცუა იყალთეიტ, იფგრუა ილასდა
სლგმპა აბუგხაა თასუა, აბუქუა რთგნჩნგ
ამუზიკა ეიქუსკოიტ სარა აფს ეიფშო.
ალგებრა აგარმონია აგურა ზგოეიტ ნას
უსყან ანაუკაჭო სანგლულუახა სარა
ისგძბეიტ სჩასთარც არჭოიარატა ხუცრა;

სა სალაგოეიტ არჭოიარა, ახა ათგნჩრაჭო მაძალა,
ახდ შოგხრა ხშოგვს იმკოუა.

ეგმარაან ათგნჩრა დაგუა სგწატიახმან სარა
კგმგშო, ხგმგშო, აციარეი აკრგჭარეი ზეგდგ სხარშოთნგ,
აგურლდარეი აგუშოგხგა ლალგრძქუეი რგდ. მა კნგ,
სა სუმთა ზბგლუან, საზგფშუან სგუ შოგხდ'შიაშიაზ,
სა სხუცრა, სბგქუა ანცცეშიხოზ უაყა,
ამცა რგკუწიიაშო ალკა იამან აჰაუა იანალაძუაზ.
ზაკუზეი ისჰიო? გლიუკ დუ დააინგ
ამაძაქუა რაჟიაბუ ჰოგცქუა ანააირფშო
(იწაულაძაზ უაჯ დხგზხუაზ ამაძაქუა),
იკასმგქეი უსყან ზეგდგ, ფასა იზდგრუაზ ზეგდგ,
ბზია იზბოზ, სგუ ეიქუმტიო ზგგურა ზგოზ,
ნასგდგ რგშთა სგქუ სჩოგრთგნჩ გუთგალა,
ზგჟიკა თყაზ, მკაკ იქურწაზ ეიფშო სდიგქუმლთეი
ჩოაჯარა ჩოატიგლაკახდ იდიგქურწაზ აძი იეიფშო?
ნას აწგზუტიანდა სხაჩპარა ღულუალა
აყაზარა ჰარაკგრა შოგსხოიტ. ახდგ-აფშოა
სარგურლდო ისგზულაჩიეიტ, ისგლშოაზ სკგმთა რგლა
აუაა რგუ სანაალო სყალთეიტ სარა.
ნასგფ სგმან უსყან სარა: თგნჩ აგურლდა სალან
სუსურალა, სგქუჭოიარალა ახდ ისოუზ ალა,
ნასგდგ სკგზცია რჯეი რუს ხოიეი სარგურლდონ სარა,
ურთ სკგზცია აყაზარა ბზიახუ ახდდგრჭოიოზ.
მაპ! ბზანწგ სწაშგცუამგზტ სარა,
ო, იანაკუზაალაკა! უი მოუ პიჩინი
პარიუტოი აბნაუაა რხგხრა ანილშოოზგდგ,
უი მოუ რაფხმაძა იანსაპა იხააძა
იჭიგენია რაფხმატიი აბუქუაგდგ.
იზჰიარ ზგლშოოდა სალიერი დფაგმან ჰია
მა უი აუაა დშგცუა დგრზგციგმან ჰია

ფსლემში საბეი ზეაყოზ ამათ ეიფშო
უი აუაა ილრაფალო ღღგრყდგციტ ჰია?
აძიგდგ იზჰიომ!.. იახა — სა სხალა ისჰიოიტ, იახა
სა სწაშგცკუბ. ღულუალა აუაა სრეიკანუეიტ,
ხგრგუაყრგლა სრგწაშგცუეიტ, — ო, აჟივან!
აიაშა აბაყოუ, ხდგსრა ზქუმ აბავხატირა,
ფსრა ზქუმ აგენი — ჰამთას იმოუაზარ
აბზიაბარა ცაჰიცაჰიუა, ახამეიგძარა იმოუ,
იუს ჯაბაა იგუაქუეგრა — რაზრაზგ უი კაჟზარ ნაყ,
არახა ახშოგვდა უი იხაჰჰოზარ,
უი აბზამგყუ ხაბჟაყაალა? ო, მოცარტ, მოცარტ!
(მოცარტ დაავნალოიტ)

მოცარტ

აჰგ-გ! იუბამა უაჟიგ! სარა ისთახგნ ციგდაძა
უმშემგულდოზ სამარყულქუაჟ უახჰიარც.

სალიერი

უარა არა უყოუმს? — კგრ წუოუ?

მოცარტ

უაჟიოუპ სანაი. უა უახა სცონ სარა,
აკ ნაზგაქუონ უშოყა იუსგრბარც;
ახა ადიქმან სგშონავსუაზ უა, იაალგრყდან
ფხმარცა ბეგჟ საჰაიტ... მაპ, ჯგმ სალიერი!
უი აწკდგს იკდატეიფწიაგოუ ბზანწგ
უარა იუმაჰაც ადიქმანაჰშ აფხმარცარჰიაჟ ლაშიგჟ
იაირჰიონ *voi che sapete* *) იჯამანუნ.
ისზგმჰჰაიტ, დააზგჟეიტ უი აფხმარცარჰიაჟგ
უი იყაზარა ალა უსგრჩარც.
უკნალ!

ათაჰმალა ლაში იფხმარცა იმა დაავნალოიტ.
მოცარტ იგგმთაქუა რახდტი აჟ ჰზარჰია.

*) შიარა უი ზდგრუა.

ათაჰმალა ღონ-ჟოჟან არიაჟ აირჰიოიტ, მოცარტ ღგ-
ჩიოიტ.

სალიერი

უარგდგ აჩიაშა უდგრუამა?

მოცარტ

ეჰ, სალიერი!

უარა უხათა უმგჩიადოი მშოან?

სალიერი

სარა ჩჩარხუს იშთგსხდომ მაპ! ავგნშგხგგ ბაშოა
მადონა რაჰაიელა დანსციიყაშუა,
სარა ჩჩარხუს იშთგსხდომ ჰიგლიარ ისციგმღგუ
ჰაროდიალა ალიგერი ილამგს ანბჟიხშუა.
უცა ნაყ, ათაჰმალა.

მოცარტ

უააგგლოჟეიმ ზნგ: აა, უსთ,
იჟი სნგჰიაჰთა.

(ათაჰმალა დცოიტ).

უარა, სალიერი,
იახა ულახა ეიქუბ. სარა აჩიაზნგ
სააპ უარა უახა.

სალიერი

ისზააუგაზ ზაკუზეი?

მოცარტ

მაპ — უს ბაშოა სააიტ. იახა
სგუაყოიტ სშოგნაჰი-ააჰიუაზ, სგზმგციეიტ,
კბა-ხფა ხუცრა სხგ ითაშიეიტ
იახა ურთ ჰაადჟ ინანგსწეიტ. ისთახგნ
უგუ იაანაგოზ საჰარც. ახა უაჟიგ
უარა სა სახა უმამ.

სალიერი

ეჰ, მოცარტ, მოცარტ!

იანბგუზ უა უახა ანსგამგზ? უტია;
სგუზგძგრკუეიტ.

მოცარტ

(აქორტეპიანო დადტილოიტ)
უხაჭუგ დააგ აძიგ... დარბანხარი?
იანამუხ სა საკუზ — მაჭკ სა საწკგს დჭჰანგ,
აძიგ ბზია დგზბო მგცხუკ აკუმკუა, იარა უს, —
ფშოძა ბზიადაკ, მა აჩჰაძიგ — ათახხარგდგ უარა, —
სა სლგხჭგხხოიტ. უს თოუბგთ სახდაკ ზბოიტ,
იარა მა ლაშცარაკ, მა აჩჰაკგ...
აჭგ, უსზგძგრკგ.
(დგხუმარუეიტ)

სალიერი

აბრი ეიფშო უმან სა სახე უშოცოზ,
ადიქმანაჭო უაგგლტ უარა,
აფხმარტარჰიაკვ ლაში უიზგძგრკუა! — ანცია სრგცჰაშა!
უარა მოცარტ, უხგ უაფსამკუა უჩგყოუწოიტ.

მოცარტ

იშოფა ნას, იბზიოუმა?

სალიერი

იაწანაკუა შოაყა იდუძოუზეი!
ზაკუ ელყმაროუზეი, ზეიფშო ეიქუშიაშოუზეი!
უარა მოცარტ უხათაგდგ ჩიეილა იუზდგრძომ,
სარა სოუპ იზდგრუა, სარა.

მოცარტ

ნგხ ჯუშტ! წაბგრგნგუ? იყალაბ...
ახა სა სგნციარა მლაშუა იყალბეიტ.

სალიერი

უსზგძგრკი: აკრეიცაჰჰაპ ჰარა
ახეტიგ ალგმ აკრგჰართა აყნგ.

მოცარტ

ზეიფშოგყამ უსუპ;

სეიგურდოიტ. ახა ავნგ სცანგ
სგფშიმა ილასჰიაპ აკრგჰარაან
სარა დგსზგმფშოგრც.

(დცოიტ).

სალიერი

სუზგფშოუეიტ, იუდგრუაზ,
მაპ! სრაზყგ აჩჰანგშიარა სგლშომ უაჰა,
სარა უი აანკლარაზოუპ სგზშოლუ,
უს აკუმზარ ზეგდ ჰთახახაზაარგნ უაჰიშთა,
ჰარა ზეგდგ, ამუზიკა ამაწ აზგზუა ზეგდგ,
სარა სგმაცარა საკუმკუა, ახეძარა დუქუა ზმოლუ...
იზგფსოუზეი მოცარტ იფსგ თაზარ
კათხმა აჰარაკგრა დაზხალარგდგ?
უი ალა უი იზგშთგხუაჰა აყაზარა? მაპ,
უი კათხმა იკაჰახუეიტ. უი შოგბჰაძლაკე ეიფშო,
უი იალშომ თგნხაკ ინგურა.
ხუართას ჰია იყოლ იარბან? ხერუვიმწას
უი იჰაითეიტ ჯანათტი აშიაქუაკ,
მწიგჟიკა ზმამ ჰგუაფხარა რკგნტნგ,
ჰხგ-ჰახშოარა გრგაჩამკნგ, ნას დაფგრხგრც!
ნას, უფრგ მშიან! შოაყა უზგრცკაკუა, ეჰა ეილდხოიტ,
აბარ აშოჰამ, სა სიზორა აწგხუტიანტიი აბავხატირა.
ეიაა შოგქუსა წუეიტ უი სგმან სნგყუოიუთეი —
უბრიიუთეი აკგრგნტი აბზაზარა ზბონ სარა
უაჰ იზხმგო ხურაწას, აკგრაამთაგდ სტილონ სარა
ისალოუ აგუაწიაჰიპა იაიიგუა იჩჰაუა
ბზანწგკ აციგმლრა ყუნდყუნდრა ისაჰაუაზ
სეიხგრხუაშგზტ, სშიანგ აკუმგზტ უი სარა,
აგუაარა სგლსუეიტ სარა ღულუალა,

აფსთაზაარაგ რაციაკ ბზია იზბომ. სგცცაკუამგზტ.
სგშფაზჭაჟიკუაზ სარა აფსრა.

აფსრა ზაკუზეი? სგუ იაანაგონ იზდგრუადა აბზაზარა
იაალგრყდან აჰამთაქუა სნათოზარ ჰია;
იზდგრუადა ისზააირ სარა აგურღა-ჩჩარა,
აგუშთგზრა სგზთო აწგზ, ნას არჭთიარა გუაფზარა,
იზდგრუადა გაიდენ ჭგგც აჟ ყაიწარ
ზგნდა იდუძოლუ — უი სეიგურღაბ სარგგგ...
ისციგმღზ სალა სიდტიალან შაყა ავგ ზეიგზეი,
იზდგრუადა სგუ იაანაგოზარგგგ, ზლთეიშია ციგდაძოლუ
სალა

დსგფშააუეიტ ჰია; იზდგრუადა აგუალსრა დუ
ზგზ, ჰარაკგრანტი სზგ იაქუჰაუაზარ,
უსყან უბჟაძუამ უარა, იზორ იბავზატირა.
სარა სიაშთან! აწგზუტიანგ დსგფშააიტ
სა სალა, გაიდენ ჭგგცგგგ
გურღა დულა სა სირჩეიტ.
უაჟიგშთა იაზხოუბ! აბზიბარა უასიათ ჰამთა
იაზმა აივგზარა აწიცაზხ უიას.

ავბატიი ასცენა

აკრგჭარაჭთ აუათაზ ჭგდა; აჭორტეპიანო.
მოცარტი სალიერი ასტოლ იადტილოლუბ:

სალიერი

იუნჯზეი იაზმა იუქულაშცან უყოუბეი?

მოცარტი

საროუ? მავ!

სალიერი

უარა, მოცარტი, აიშთან აკ უგუ იალოუბ!
აჭატი ბზია, ავგ ლგფშააზ ჰამწაგგლოუბ,
არაზხ უარა ჭგუთძომ, ულაზხ ეიქუბ.

მოცარტი

არგამა ისპიაროლუბ,

ნარციტიი სხუცრა სარგუაყუეიტ.

სალიერი

აა!

უი ავრა უაჭოუმა? აკვრ წუოლუ?

მოცარტი

იწუეიტ ხგმჩგბჟა რაყარა. აზა იყალაზ ჯაშახუბ...

იუასგმჰიადაცი მშიან უი უარა?

სალიერი

მავ.

მოცარტი

უძგრვლა ნას:

ხგმჩგბჟა უაჟიგ აფზმა, აამთა აკვრ იახგფაზდან

ავნგყა სააიტ. უა ისარჰიეიტ აძი დსგშთალანგ

დშააზ. იზგზყა სგზდგრუამ, აუხანტიარაკ

დგზუსთა უი ჰია ახუცრა სალან.

სგფზგძ მაცარა დალაზმა უი? ადგრვაჩინგ

იარა უბრი იხათა ვაფზმა დააინ სიმბეიტ სარა.

ახგმშო რზგ ადამაჭოგ სიახუდარუან,

სხუჭგ იგუ მგრჭოგლდკუა. ისზჭოგრთიტი სარა,

სგნდიგლწიტ. მათია ეიქუაწიალა ეილაჰიაზ აუავგ

ჰათგრ სგქუწო დაასეიხგრზუან Requiem*) აზაკაზ

სგთან დნგწაშიყუა დცეიტ. სარა ახგშითჰია სნატიან

ავრ სალაგოეიტ — იარა უბრი ინარკნგ

უი აუავაიქუაწია სა საზხ დმააძეიტ;

სარა უი საგმარგურღოიტი: სა სუსუმთა ოუპ

ზფგრწრა ხდანთოლუ, უი Requiem ზგნდა იშახოიოუგგგ.

აზა უსგგგ...

სალიერი

იზაკუზეი?

*) ნარციტიი ათუჩრა, ავატოლიკ ტი ჭათაზმა.

მოცარტ

უი აჰიარა სგლშოო სგყამ სარა...

სალიერი

იყალაზეი?

მოცარტ

უახგდგ ჩოგნგდგ თახა სითომ
უი აუაჟიქუაწია. იახაბალაკჟ სგშთა დხგუბ,
აგაგა ეიფშო დსგშთოუბ უი. აბარ აბგრჟიგდგ
დგხვკენგ აბრა ჰარა დჰადტიალოუშია
ზბოიტი.

სალიერი

იაზხოუბ ჯუშტი! იზაკუ ხუჭ შიაროუზეი?
იცყმა ახუცრა თაცი. ბომარშე
ისეიჰიალონ სარა: „ისჰიო უაჰაუოუ, ჯგმ სალიერი,
ახუცრა ეიქუაწიაქუა ანუზააუა,
ფათლიკაკ აშჰამჰანვგ ხგრტლა,
მა უეითაფხმა ჭიგარო იფჰიგსააგარა ჰია“.

მოცარტ

ააი! ბომარშე უარა უზთახგზ უავგნ
უი აზგ უარა არა ტარარა უვიტი,
უი ეიფშო აბაყოუ. უი იალოუბ ბეგკ...
ესგმშოა უი საჭჰუბ სარა ნასგუ ანსგმოუ...
ლა ლა ლა ლა... აჰ, იიაშოოუმა სალიერი
ბომარშე აძი ახუშე ითან დიშიტი ჰია იტჰიო?

სალიერი

სგუ იაანაგომ: უი ეიფშო აუსაზ
ბომარშე დგჩჩარხუციოუბ.

მოცარტ

უი დგენიიუბ,
უარეი სარეი ჰაიფშო, აგენიირეი აციგმარეი
ზეილაგგლომ. იიაშოამი?

სალიერი

უს უგუ იაანაგომა?

(მოცარტ იაწიცა ახუშიშჰამ თაირშიუეიტი)
იჟი ნას.

მოცარტ

უარა უნგჰიაჰა,
უარა უგუაზზიარაზგ სვგზა, ჰაივგზარა ცქმაზგ,
მოცარტი სალიერი ეიდგზკგლო,
აგარმონია ვგჯა აფაცია.

(იჟიუეიტი)

სალიერი

უაანჰჰას,
უაანჰჰას, უაანჰჰას! სა სგდა იუჟიგმა?

მოცარტ

(ასალჰეტკა ასტოლ იქუიარშიუეიტი)
იაზხოიტი, სთიუბ სარა.

(აჰორტეპიანო აშჰყა დნეიუეიტი)

უსზგძგრულა სალიერი,
იასგრჰიოიტი სა სვგმთა Requiem (იარიჰიოიტი)
უწიუამა?

სალიერი

ართ ალაღგრძქუა,
რაფხაძა აუბ იანკასთიო: სგუ იასუეიტი, ეგმახუოიტი
სუალ ღმანთა ნასგძაზშია სარა,
ახუშიტიგვა ჰიგზა სეგხუთა ფნაყაზშია
სვგზა მოცარტი ართ ალაღგრძქუა...
ულა იაუმგრბან. იარჰიალა, უცცაკგ
ურთ აბგქქუა რგლა ვაფხმა სგუ ურთიგრც...

მოცარტ

ზეგდგ აბას აგარმონია ამჩ
რცია იანგრუაზარ. ახა მაჰ. ახა უსყან
ადუნეიგდგ ზგყალომგზტი, დარბანზაალაკგდგ

აბზაზარა ლაყუ ახააქუა დრგზხუცუა დყალომგზტ,
 ზეგდგ რჩხართარგნ ზგზ იაქუითუ აყაზარა.
 ჰარა იალზგუ აუაა ჰმაჭუბ, ნასგფლა ინგჰიოუ,
 აციგმლ ქმარრა ზხგ ახგზგო,
 აბზიახუ ზაწიგრა ამაწ ზუქუო.
 იიაშთამი? ახა იახაა სგუ ბზიამ,
 იზაკუ სგზდგრუამ აკ სგქუჰაიტ იხანთაძა, სცანგ
 სგციაპ.

აბზიარაზ ნას!

სალიერი

უმშო ააბზიახააიტ.

(იმაცარა)

უარა უცოიტ

ნაუნაგძა მოცარტ! ახა დიაშოლუმა მშოან უი,
 სარგდგ სგენიძამი? აგენირეი აციგდაურეი
 ზეილაგგლომ. იიაშთაძამ.
 ბონაროტტი დგშოფაყაზ. მამზარ უი ლაკუ
 აუაა ხშოგვდაქუა რეილაგგენტრა იგუარანაწაზ
 უი დუაგშგვგნ ვატიკან დახშოეიტ ჰია?

1830.

ა ბ ძ უ ბ

ადამაქუა

1. აგუათხარა ეთეიგჰეიტ ლ. კუწნია . . . 3
2. ანგჰიაჭა — დ. გულია . . . 4
3. ახაქუითრა — ლ. კუწნია . . . 6
4. ჩაადაევ იახა — დ. გულია . . . 10
5. აქგთა — ლ. კუწნია . . . 11
6. აუ — ლ. კუწნია . . . 14
7. აშალ ეიქუაწია — ლ. კუწნია . . . 15
8. აყამა — ბ. შგნქუბა . . . 17
9. აბაანდაგვ — ჰ. ჯოპუა . . . 19
10. აშია ოლეგ ხშოგვ დუ იხჰიააუ — ლ. კუწნია . . . 20
11. აწგს — ლ. კუწნია . . . 24
12. აბზაზარა აჩოგუარდგნ — ი. თარბა . . . 25
13. ამშოგნახა — ლ. კუწნია . . . 26
14. ხულფაზტიი ზეჭირ — დ. გულია . . . 29
15. ავაქხატი აშია — ბ. შგნქუბა . . . 30
16. ოქტიაბრ 19 აზგ — ჰ. ჯოპუა . . . 31
17. ახაძრა აგუათხარა — ი. თარბა . . . 37
18. აშიყუ ბლგ — ლ. კუწნია . . . 39
19. აყარმაწგსი აკუკუი — ი. თარბა . . . 40
20. აფშატლაკუ — ი. თარბა . . . 41
21. აპროზაიკი აპოეტი — დ. გულია . . . 42
22. აძგნ ხულბგჩხა — დ. გულია . . . 43
23. სიირ ლაფშოწაშოარაკ სგუალაშიოიტ სარა —
 დ. გულია . . . 45
24. ლტიგლაფსადგგლ გუაკა ქივან ეიწიარა აწაყა —
 ი. თარბა . . . 46
25. აფეიჰამბარ — დ. გულია . . . 47
26. აძგნ მკა — დ. გულია . . . 49

27. ატალისმან — ქმ. აგუმაა	51
28. აყარმაწესი აგუილთი — ლ. კუწნია	53
29. სიბრყა ამადენქუა რგუაჭოგ — დ. გულია	54
30. აპოეტ — დ. გულია	55
31. ყუარაანკ ნეიტ ავგზაჭო იფგრნგ — ქმ. აგუმაა	56
32. აციალაშიარა — ა. ჯოპუა	57
33. აგუალაშიარა — ი. თარბა	58
34. ანჩარ — დ. გულია	59
35. იბგმპიან სარა სჭოგ აფშოძა — დ. გულია	61
36. დონ — ა. ჯოპუა	62
37. აძგნ შგუ — ლ. კუწნია	63
38. სნეივეიუა ამვა სგქუ სანგყუო — ლ. კუწნია	65
39. სა ბზია ბზბონ... — ლ. კუწნია	67
40. ქერთიგლა ახუქუა ირხაფონ აწხ ლაშცა — ლ. კუწნია	67
41. კავკაზ — დ. გულია	68
42. აჭყუა — დ. გულია	69
43. ხარა იყოუ ბგფსადგდელ აბარაზგ... — ქმ. აგუმაა	70
44. სა სფშოუბ ინეზილია — ლ. კუწნია	71
45. მერი სფშოძა დგსნგპიოიტ — ლ. კუწნია	72
46. ელეგია — ლ. კუწნია	73
47. აბჟანგვრა — ბ. შგნქუბა	74
48. აფსთპია — ლ. კუწნია	75
49. ხბაყა — დ. გულია	76
50. კავკაზტიი ატყუა — ი. თარბა, ა. ჯოპუა	77
51. მოცარტი სალიერი — ი. თარბა	102

ათაკზფხგქუუ არედაქტორ ი. თარბა.

ეი00302 აკაფხზარაზ ანაპე აწავუბ 20/X 1949 შრ. 71/6 კაფხზ
ბღჟც ჟყოუბ. აზაკაზ № 1775. ატირაჟო 2500.

სუხუმ. „სოფეტსკაია აბხაზიე“ „აფსნუ ყაფში“
რტიპოგრაფიკოჟ ირკაფხზიტ.

ახუ 8 მანათკ.

А. С. ПУШКИН
(на абхазском языке).